SZIVÁRVÁNY KISKÖNYVTÁR

ÁRA 1·20 Ft

Pancho Villa

Szöveg: MURÁNYI KOVÁCS ENDRE Rajz: FEJES GYULA

Fenn a mexikói hegyekben, a kis indiánfalvakban, ahol esténként a parasztok — a peónok — kiülnek kunyhóik elé, ma is gyakorta hangzik fel ez a név: Pancho Villa. Népénekesek dalolnak róla, apák mesélik fiaiknak kalandos, hősi tetteit. És az indiók, ha sok a jaj, kemény a nyomorúság: szabadítóként várják vissza a legendás hírű Pancho Villát, a nép barátját. Még ma sem hiszik el, hogy halott. Ki volt az a Pancho Villa? Haramia és szabadsághős, hadvezér és államférfiú,

IFJÚSÁGI KÖNYVKIADÓ

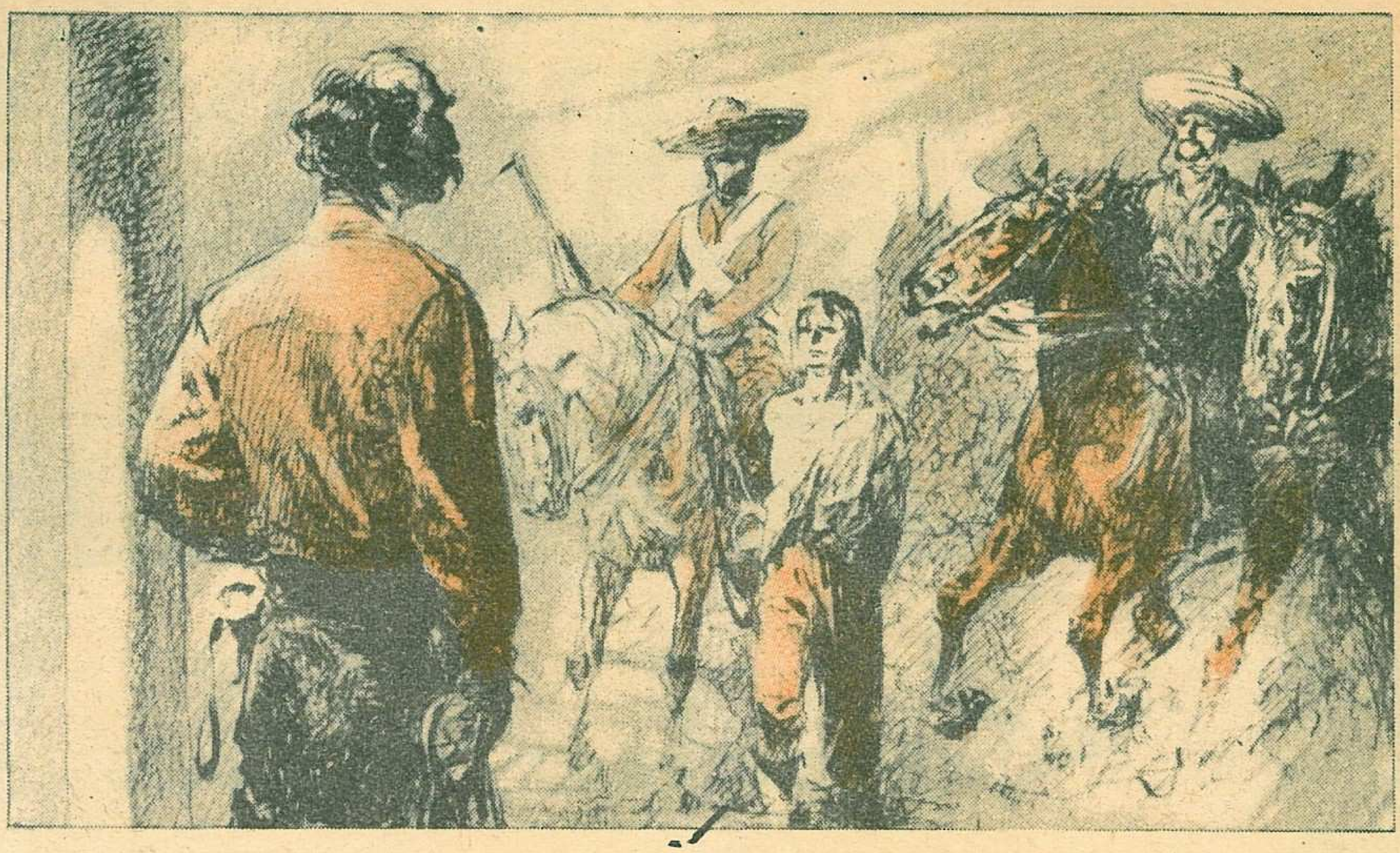

1897: Csendőrök hozták vissza az uradalomba Doroteót, a tizenötéves zsellérfiút. „Bitang!" bömbölte az ispán. „Majd máskor meggondolod a szökést. Most megtudod, hogy mi a szégyenoszlop!"

Így büntették a rabszolgasorban tartott peónokat, ha el akartak menekülni a zsellérélet nyomorúságából. Doroteo pedig már másodízben szökött meg.

„Szegény fiam! Nyugodj meg sorsunkban!" kérlelte a megkínzott fiút édesanyja. „Nem anyám! Nem leszek tovább szolga! Újra megszököm!"

Az anyai sóhaj, könny nem ingatta meg Doroteo elhatározását. A fiú néhány hét múltán újra megszökött s nekivágott a hegyeknek.

„Annak a kölyöknek nem volt elég a korbács! Hadnagy uram! Fogják el és vigyék börtönbe! Ott majd megtörik az a sátánfajzat!" tajtékzott az ispán.

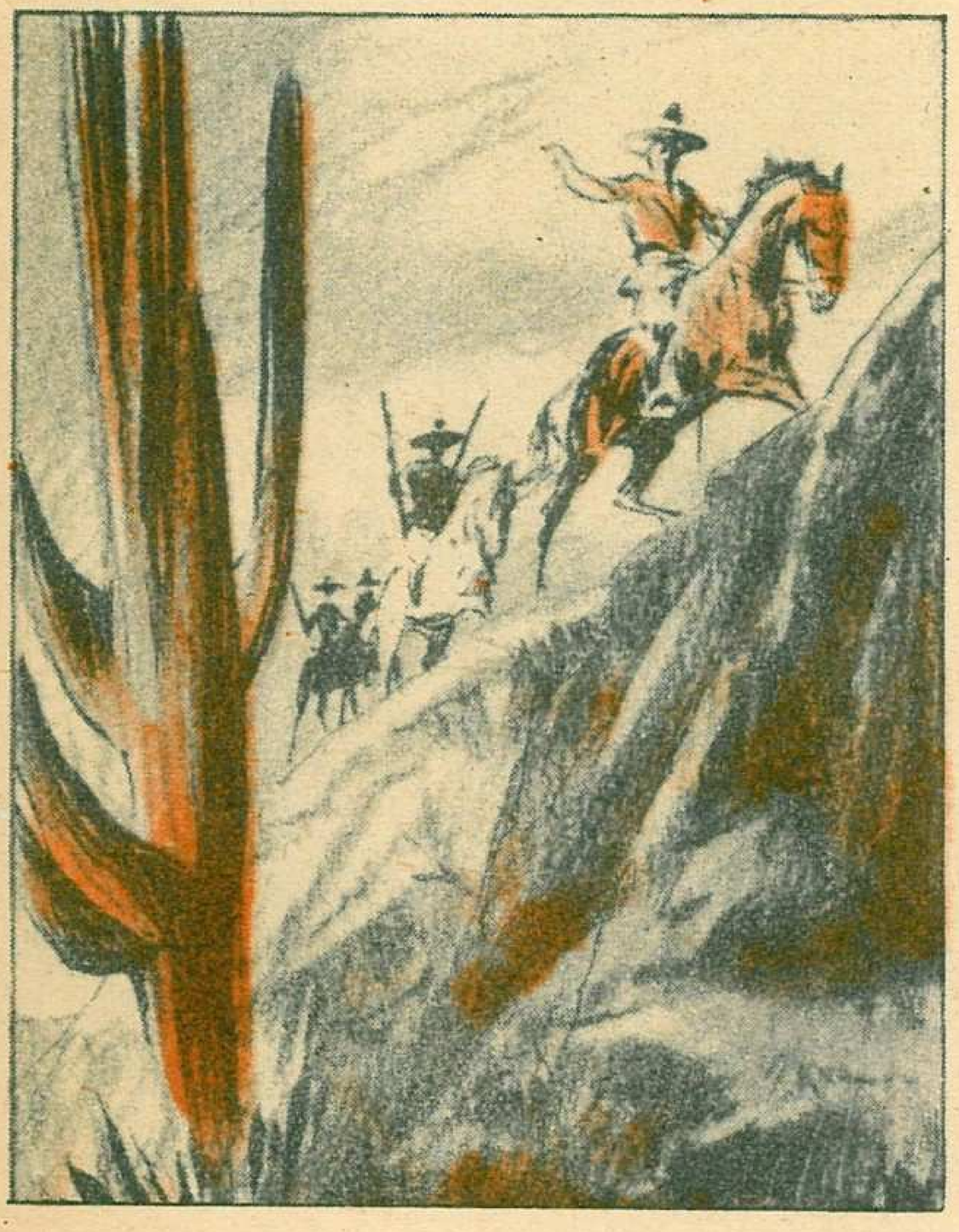

A hadnagy jól ismerte a hegyek közé vezető utakat. „A forrásnál kell itatnia", mondta a lovascsendőröknek. „Ott majd bekeríthetjük. . ."

A hadnagy terve sikerült. Doroteo azonban a csendőrök érkezésekor lóra pattant. Rálőttek. Eltalálták a lovát s ő kirepült a nyeregből.

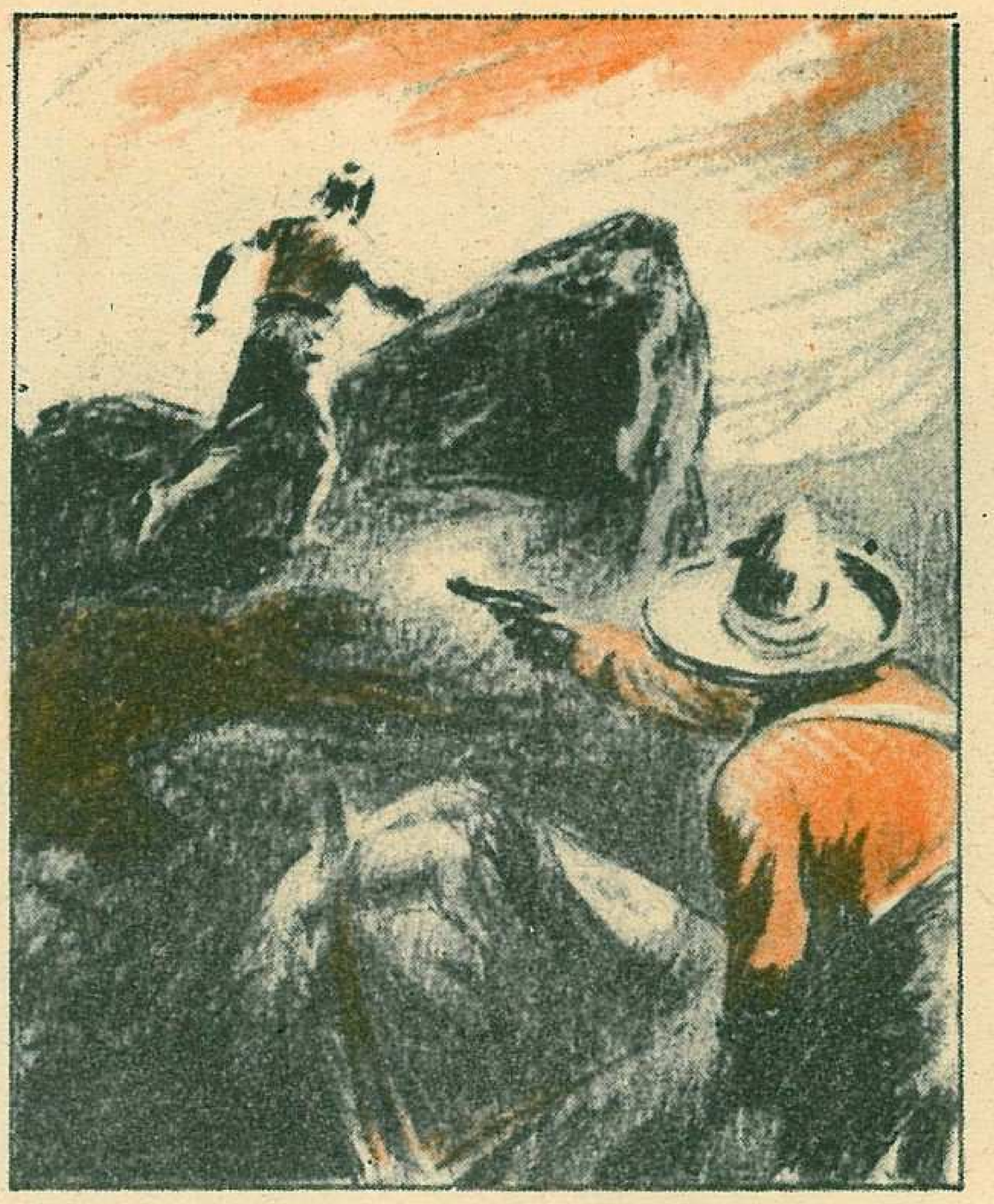

Mégsem adta meg magát. Teljes erejéből a szakadék fölött magasodó szikla felé rohant. Feje körül lövedékek zúgtak.

Doroteo inkább a halált választotta, mint a fogságot. A kiálló sziklacsúcsról a mély szakadékba vetette magát.

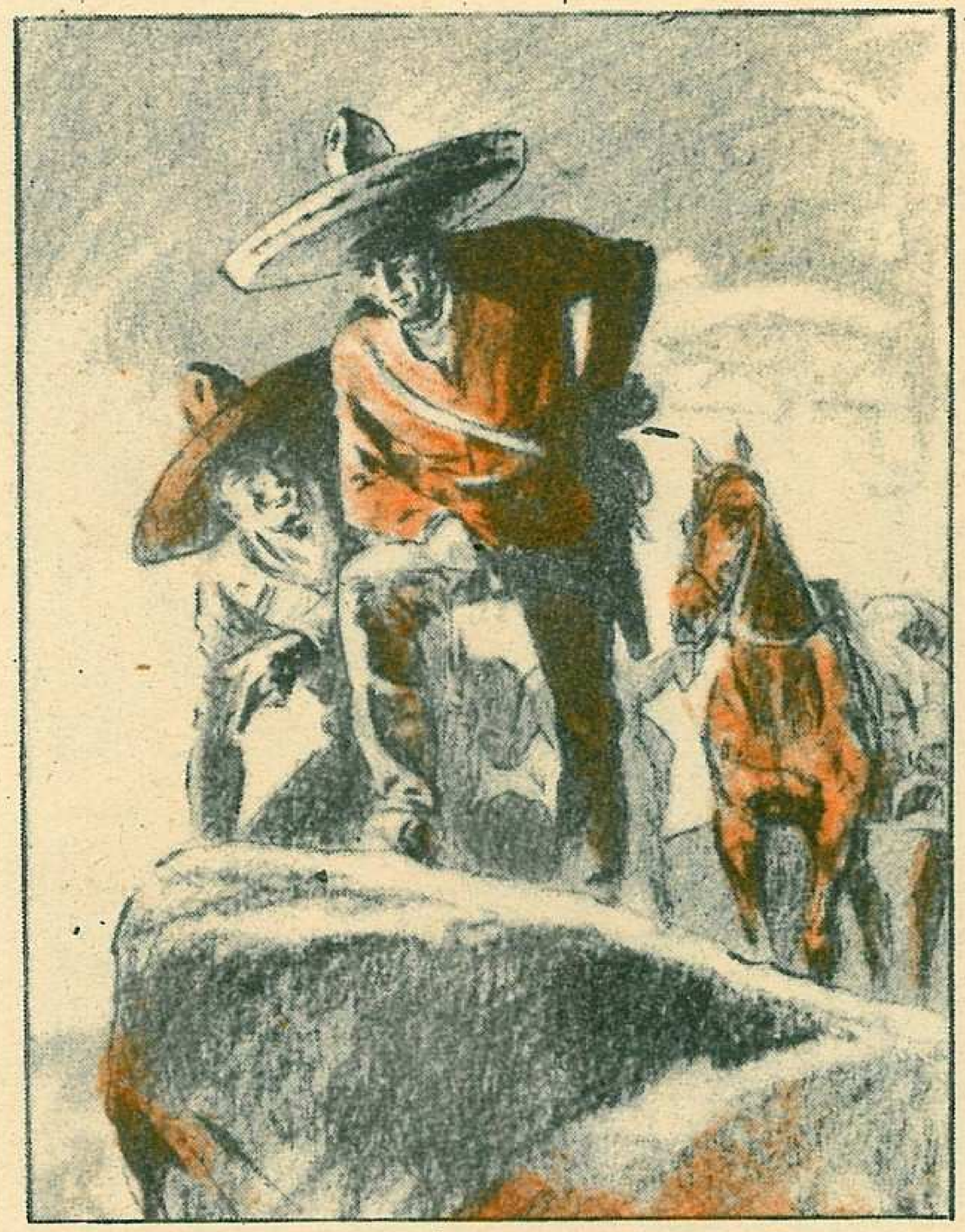

„Agyonzúzta magát a kölyök!" vélte a hadnagy. „Én el is találtam" dicsekedett az őrmester. „Bizony ennek vége. Ne is töltsünk vele több időt."

Doroteo azonban zuhanás közben megkapaszkodott a kiálló gyökerekben, indákban. S most alaposan megtépázva lapult egy szikla alatt.

Csak másnap hajnalban merészkedett ki rejtekhelyéről. Harmadnap elérte a rengeteget. Itt hirtelen fegyveresek vették körül. „Mit keresel erre?"

Doroteo nem érzett félelmet, inkább felszabadulást. Bátran szemükbe mondta: „Haramia akarok lenni!"

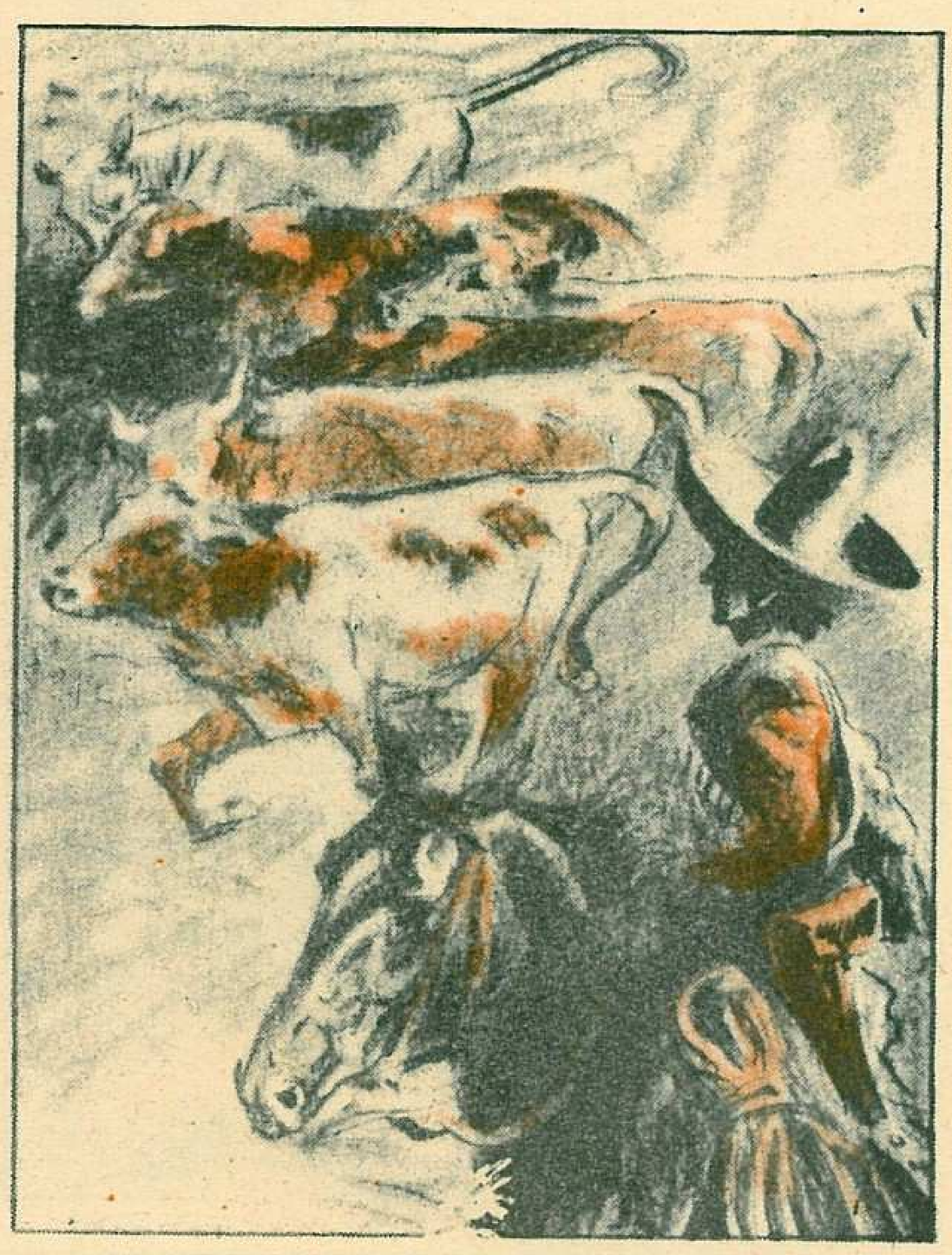

És az lett. Csakhamar kiállotta a tűzpróbát és legkiválóbb lovasként vívta ki társai megbecsülését.

S őt tartották a legjobb lövésznek is. Mert a haramiák nemcsak elhajtották a nagy uradalmak csordáit, de gyakran megütköztek a fegyveres őrzőkkel is.

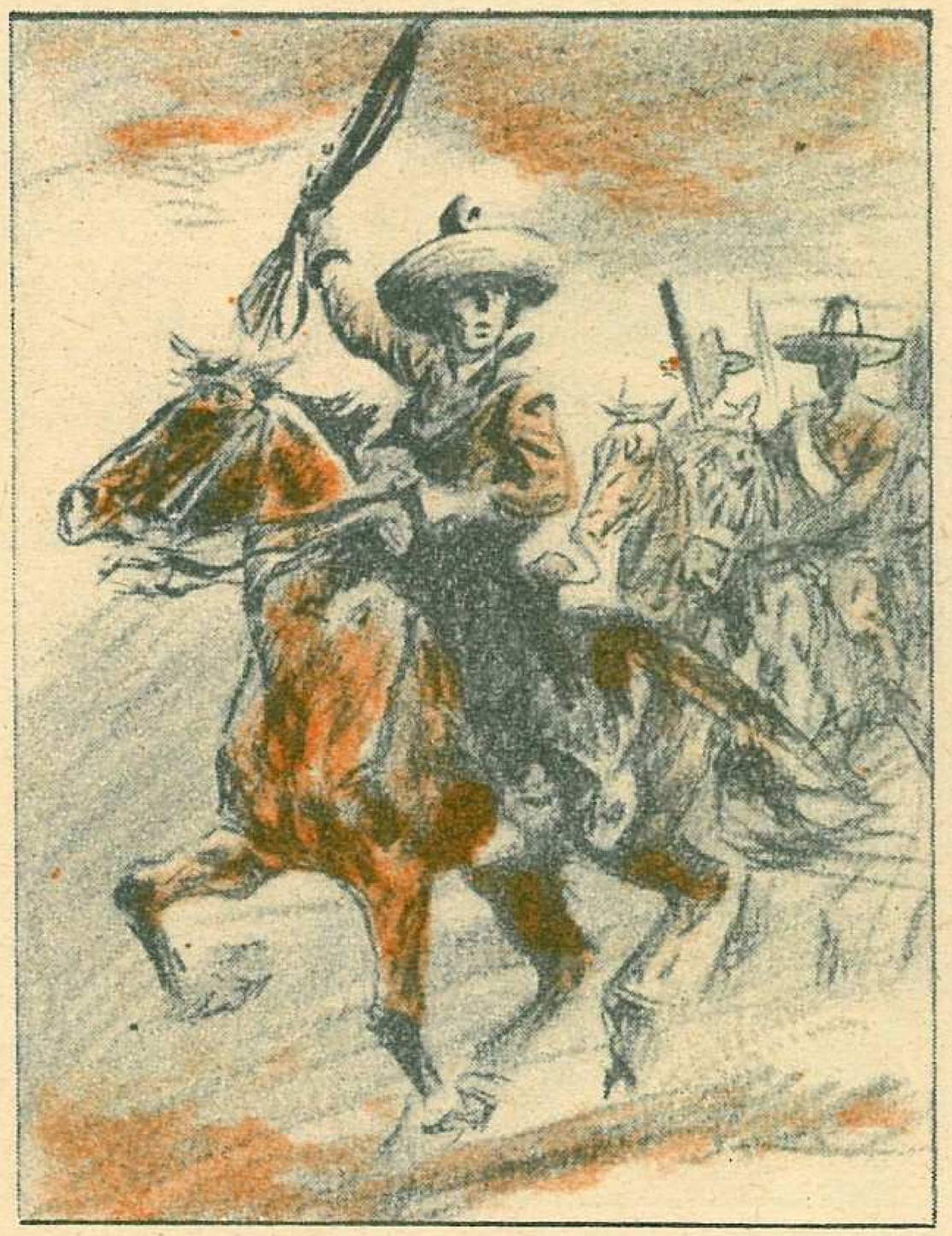

Doroteo felvette a Pancho Villa nevet: egy régi haramiavezér nevét. És néhány év múlva már ő vezette a hegyi csapatot.

A szegényeket sohasem bántotta. S ezek hamar megtanulták, hogy Pancho Villát kell !ívniok, ha éheznek, ha bajban vannak.

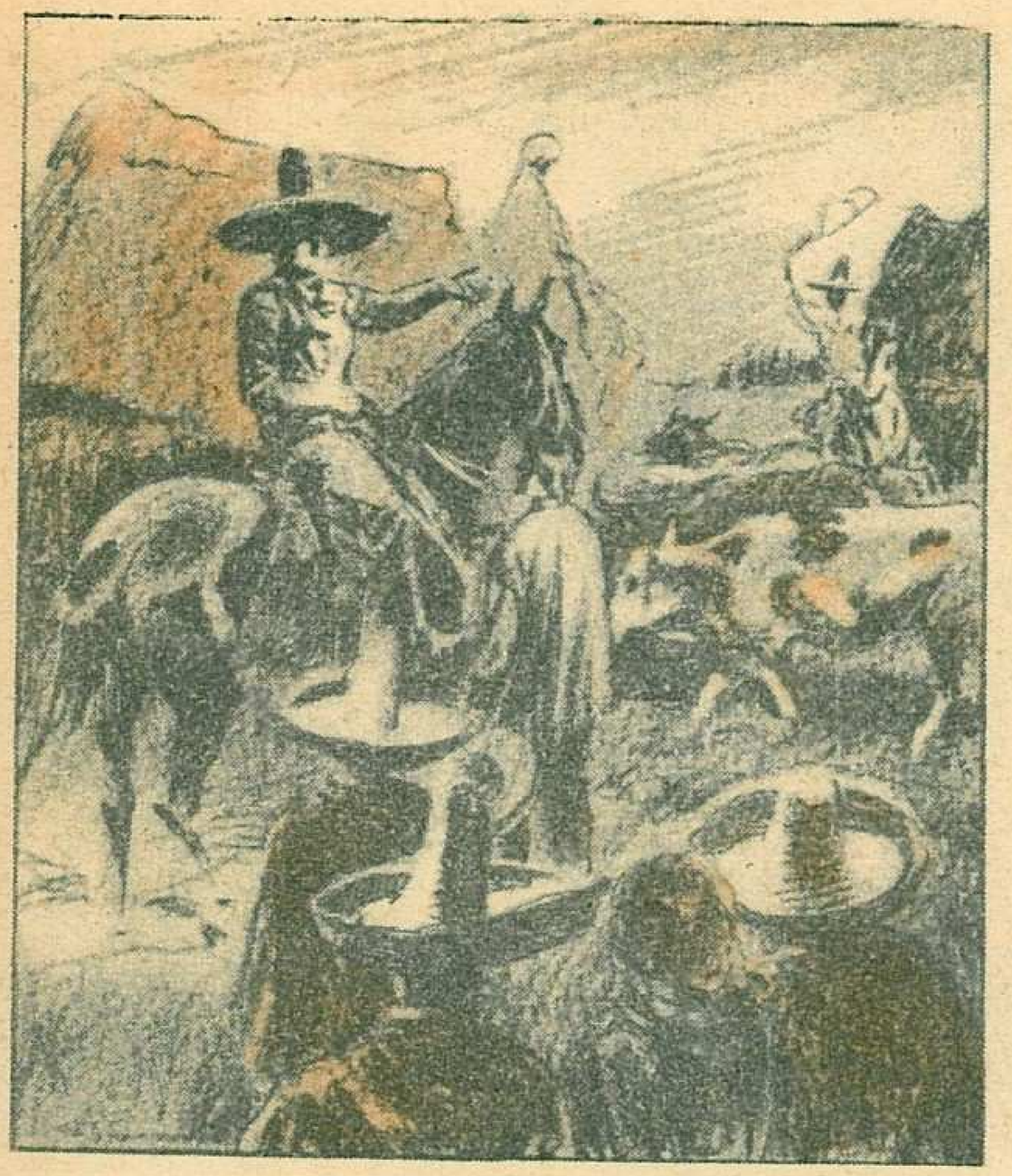

Pancho Villa csapata élén megjelenik egy faluban. „Nektek hoztuk" mutat az ökrökre. „Kenyeret is szerzünk! Jöjjetek utánunk az uradalomba!"

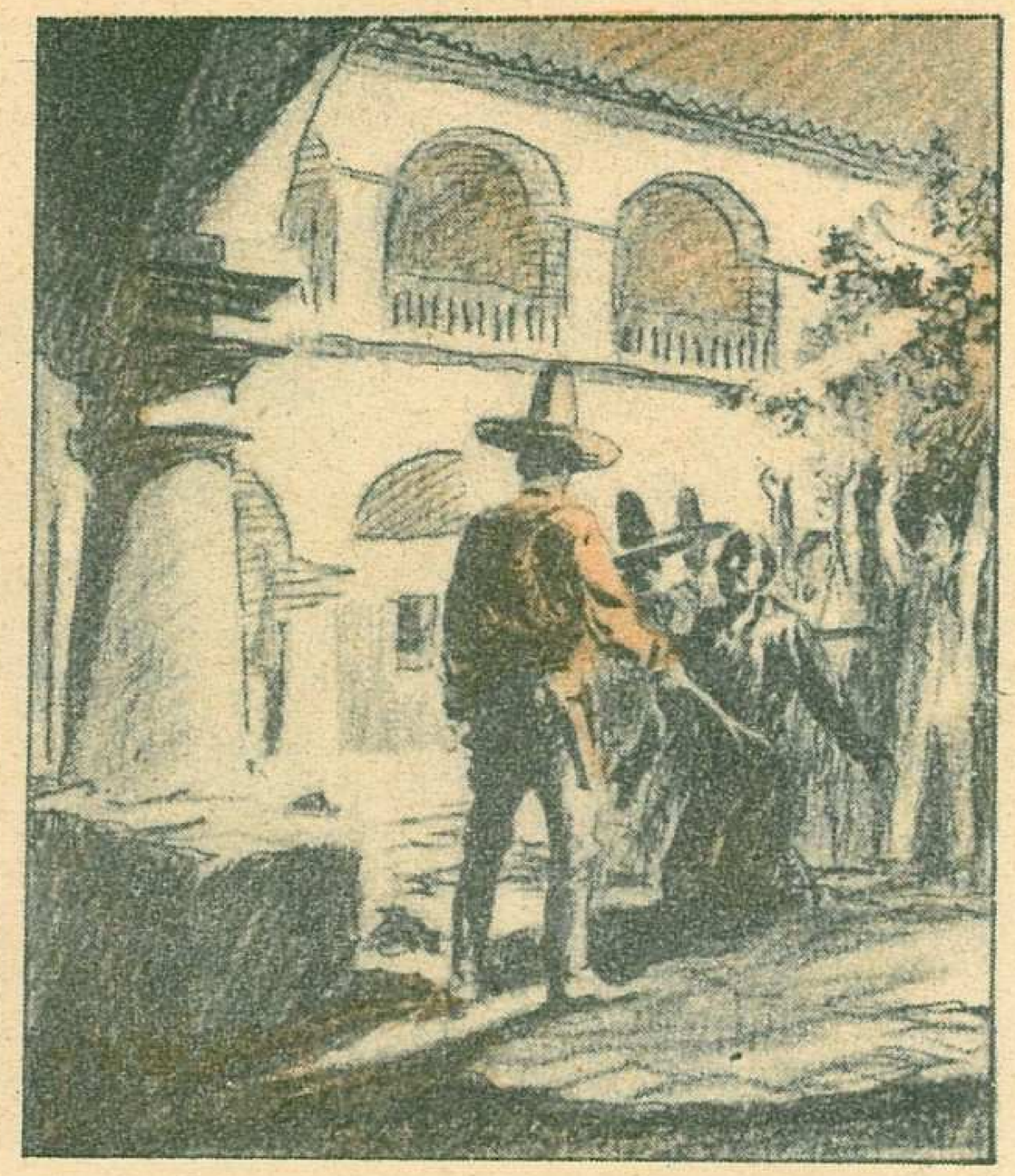

És ott, az emberei által megszállt rancho udvarán a térdre esve siránkozó ispánra förmed: „Tüstént oszd ki a gabonát az ínségesek között!"

Pancho Villa! Száll a név, felgyújtott udvarházak és szégyenoszlopok füstje írja az égre mind magasabban, mind fényesebben.

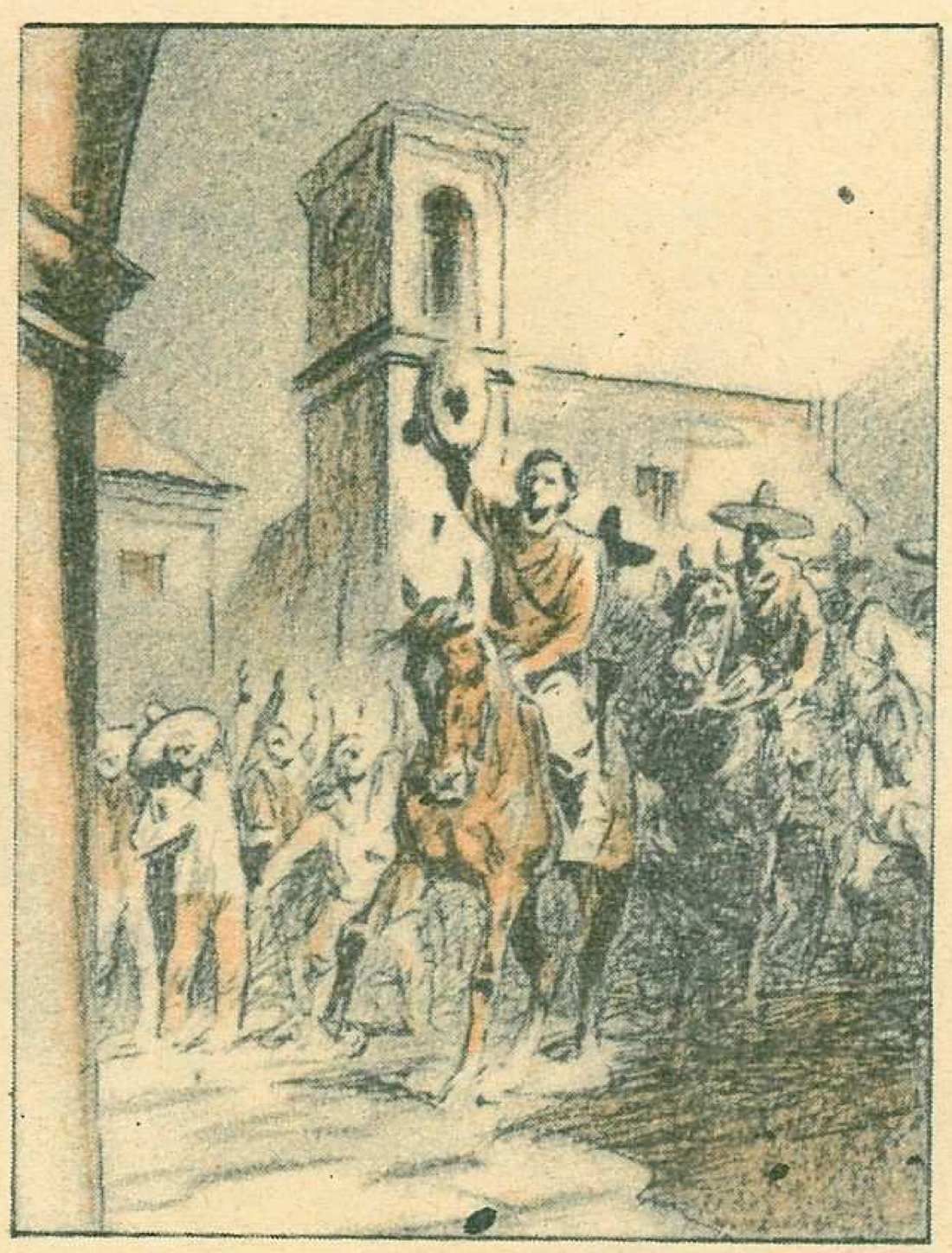

San Anders az első város, ahová az elnyomottak segítőjeként bevonul. Itt hangzik fel először az éljenzés: „Viva Villa!"

Egy erkélyről szép fekete leány hajít virágot Villának. „A nép barátjának!" csendül a hangja. És a két tekintet találkozik.

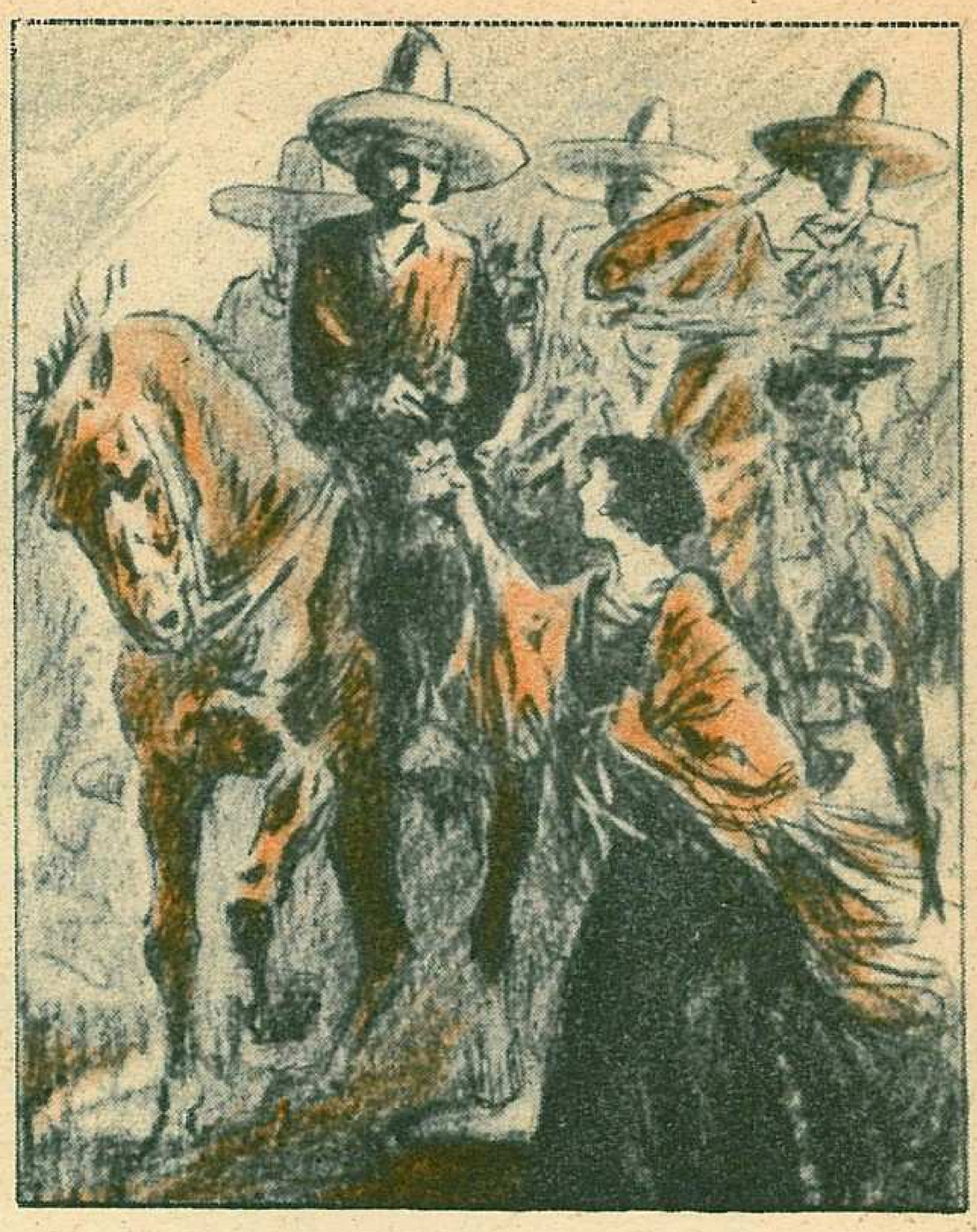

A virág lehullt a porba. Villa megállította lovát. A leány leszaladt az utcára, felemelte a virágot és lángoló arccal nyújtotta át.

Villa felkapta a leányt és maga elé ültette a nyeregbe. „Mi a neved?" kérdezte halkan. „Lucita..." rebbent a válasz. „Visszajöjjek érted?"

„Visszavárlak!" kiáltotta Lucita az ifjú után. Villa pedig attól fogva szívében őrzi szerelmese képét, ha új csatákba vezeti csapatát . . .

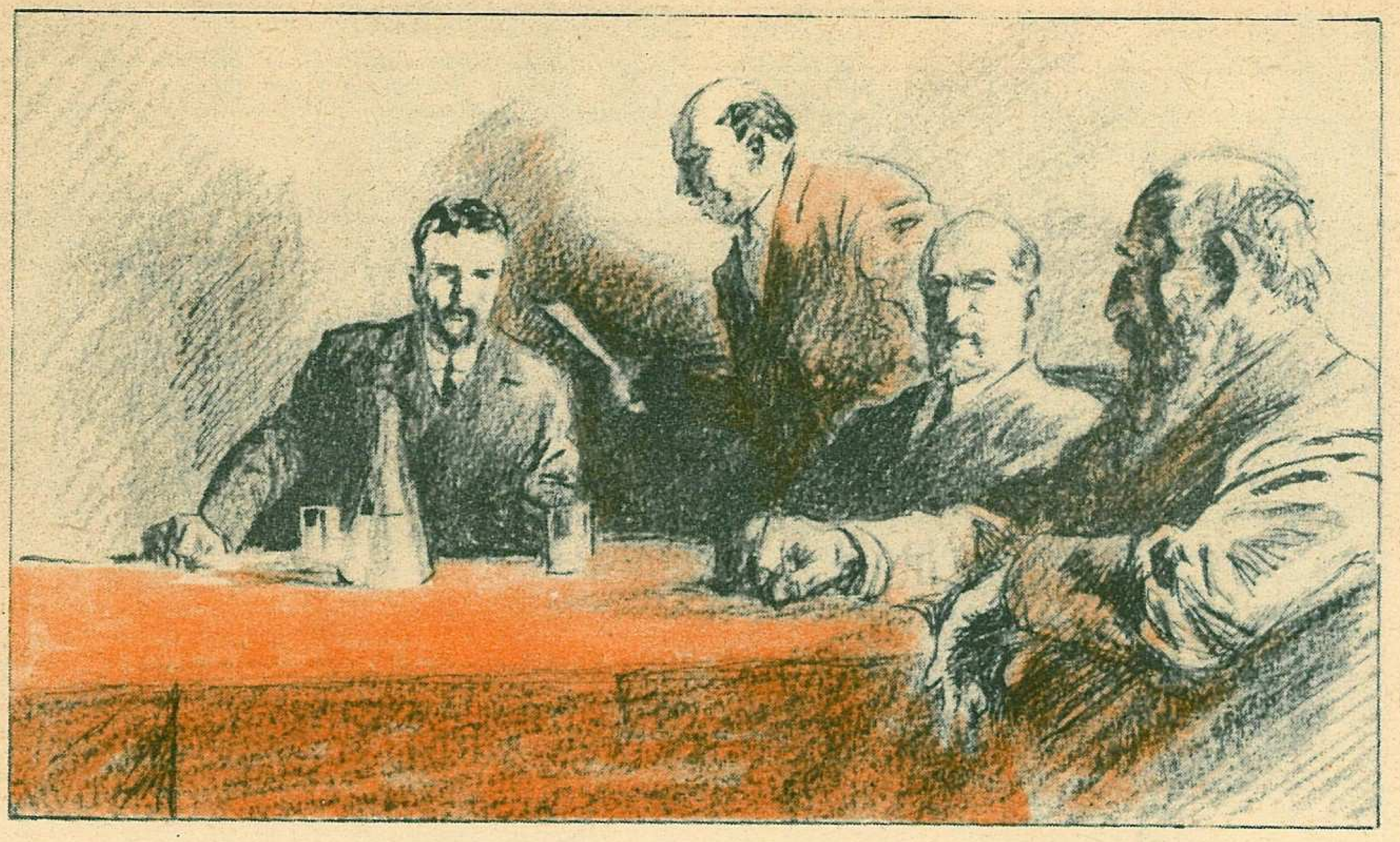

Miközben Villa a hegyek között verekszik a zsoldosokkal, a városokban Francesco Madero szervezi a népbarát hazafiak mozgalmát a kegyetlen Diaz diktátor ellen.

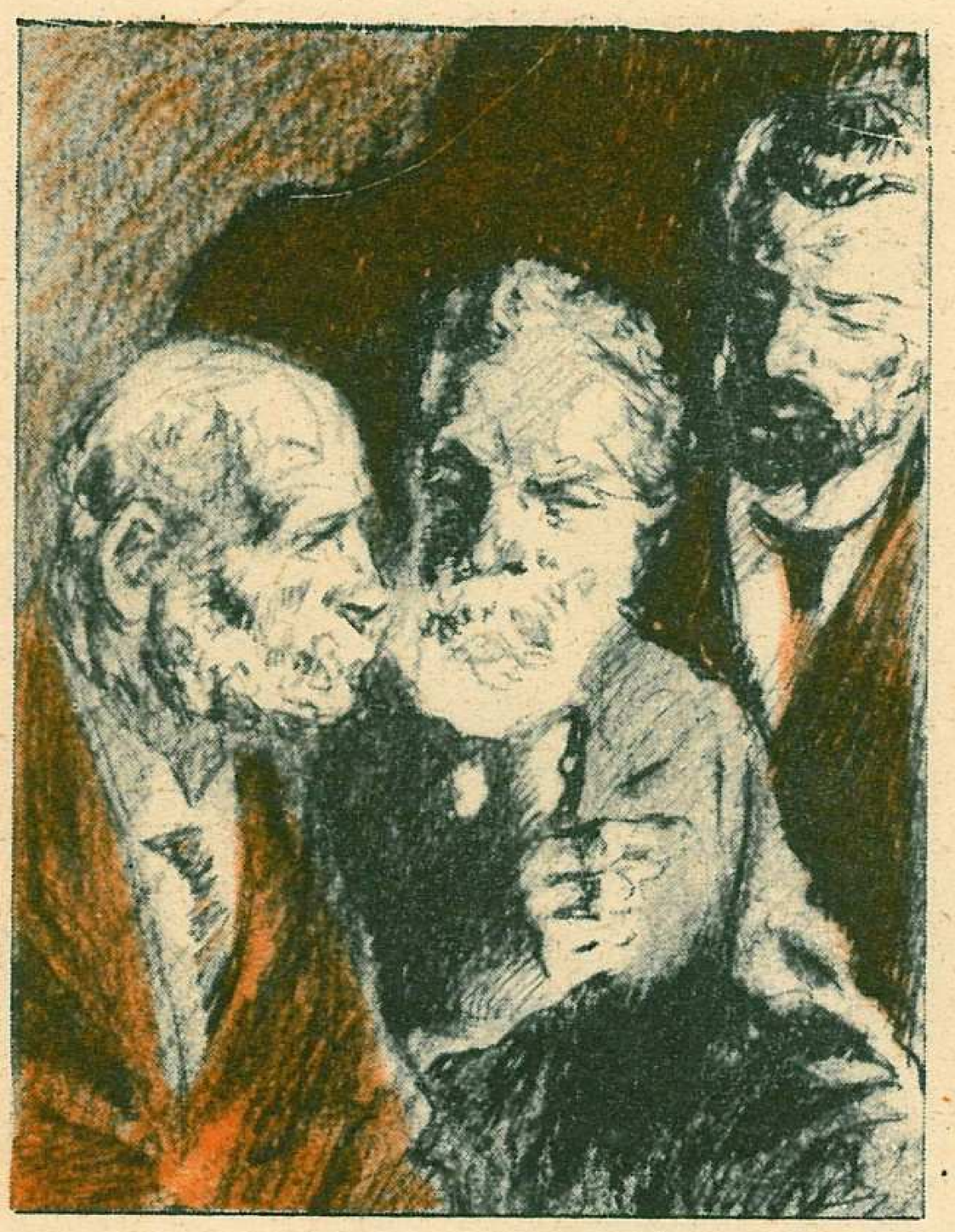

„Földet és szabadságot! Ez a jelszó" mondja Madero. „Akkor Villa is mellénk áll" véli barátja, Gonzales. „Hiszen az haramia!" horkan fel Carranza.

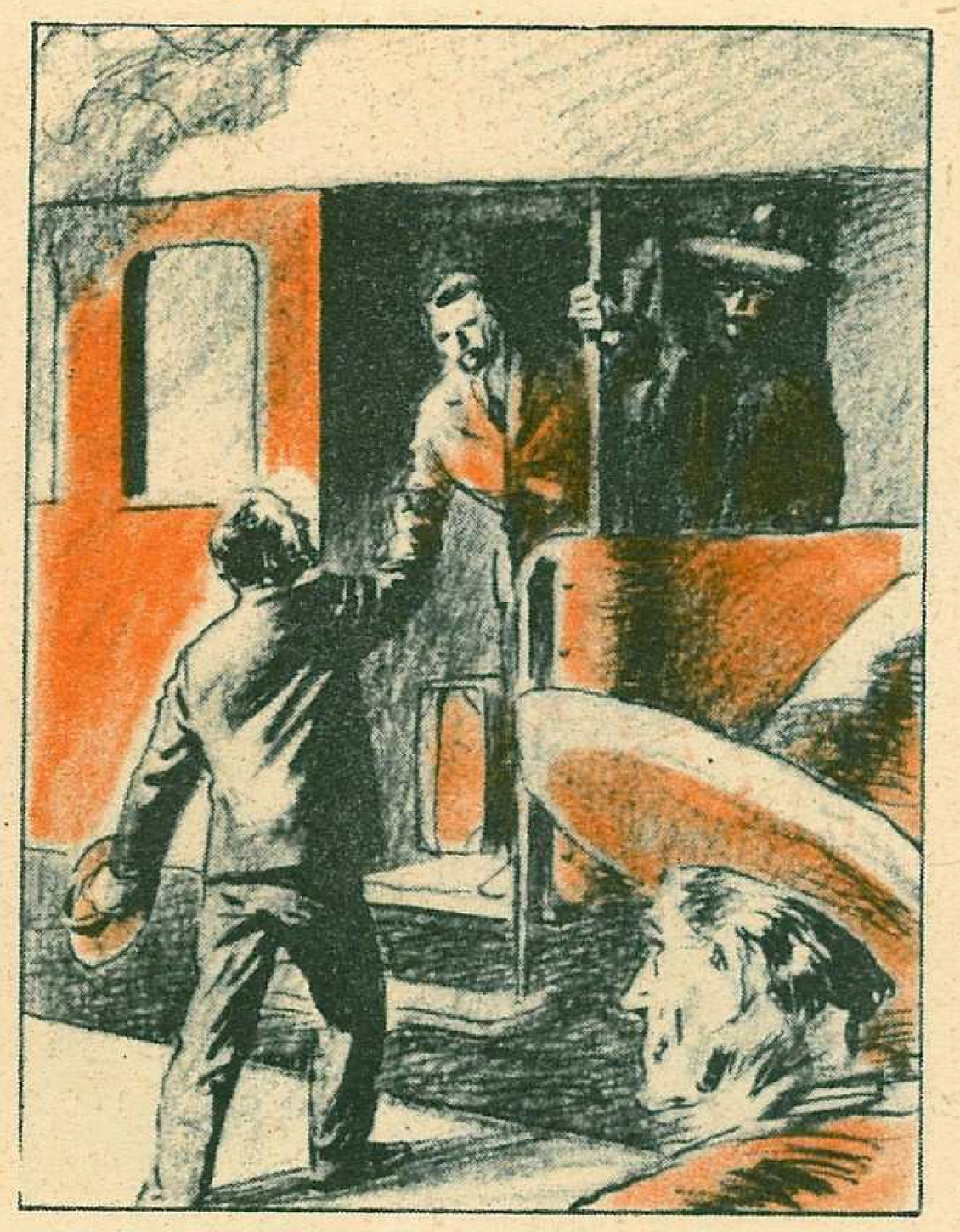

Francesco Madero, mielőtt folytatná szervező körútját, búcsúzóul mégegyszer figyelmezteti Gonzalest: „Kérem, nyerje meg ügyünknek Pancho Villát!"

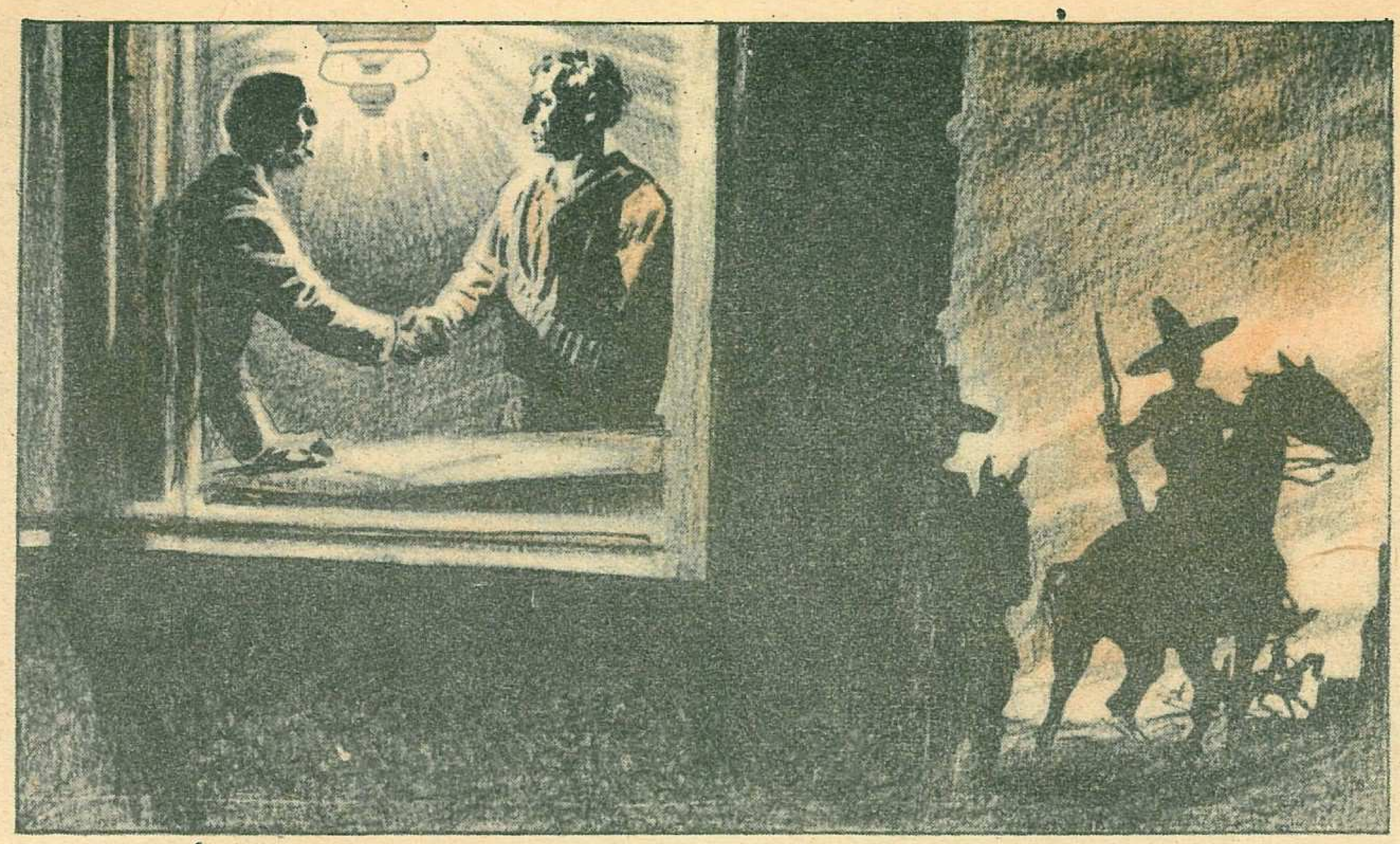

Egy éjszaka Gonzales titokban találkozik Villával. „Értem önt!" mondja Villa lángoló arccal. „Földet és szabadságot, ez mindannyiunk vágya! Együtt fogunk harcolni a köztársaságért! A nép szabadságáért!"

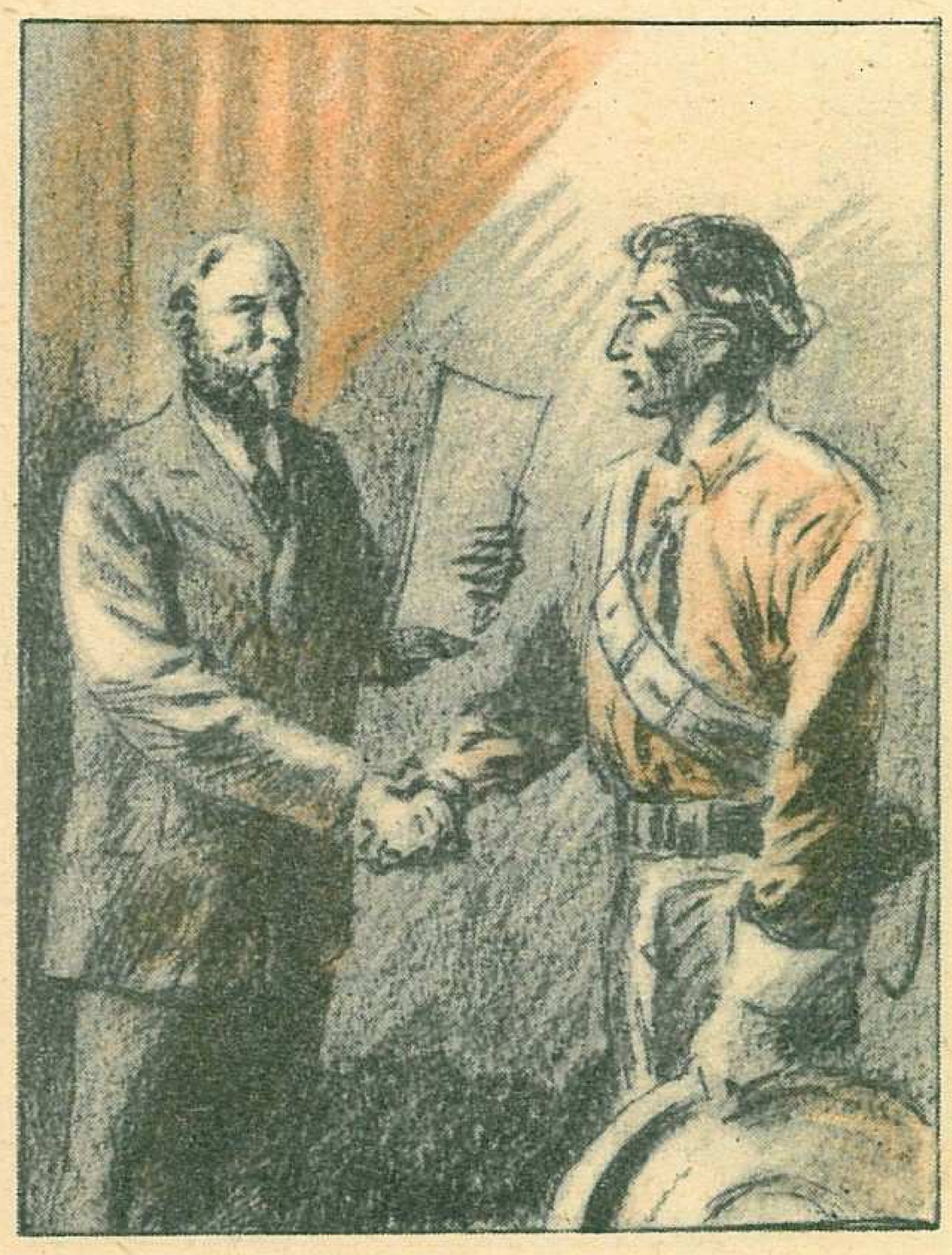

Gonzales papírlapot nyújtott át. Villa zavarodottan mormolta: „Nem tudok olvasni." „Ez a kinevezése. Mától fogva a forradalmi seregek kapitánya!"

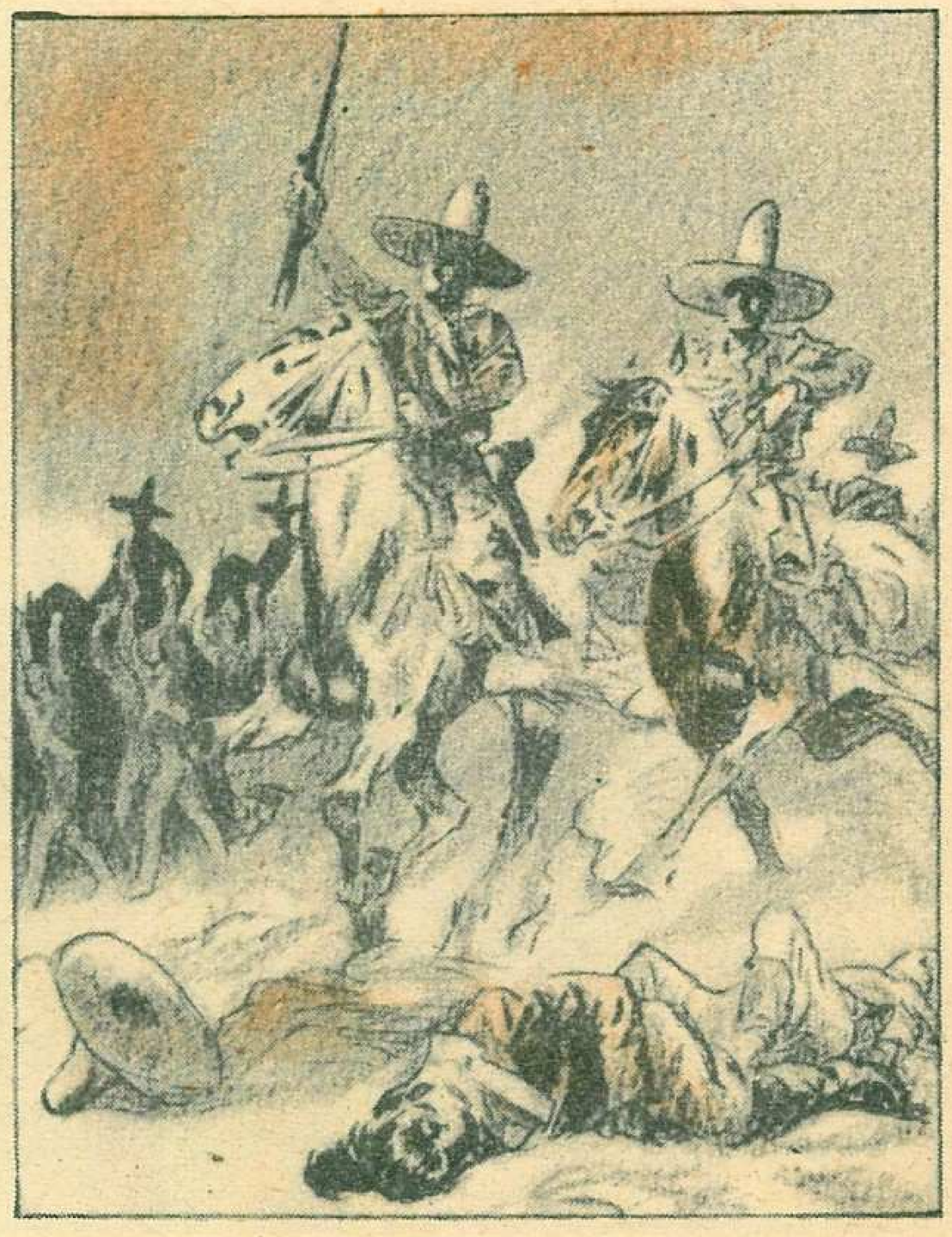

És amikor Madero jelt adott, az újdonsült kapitány csapata rátört a legközelebbi város helyőrségére. A megvert zsoldosok fejvesztve menekültek.

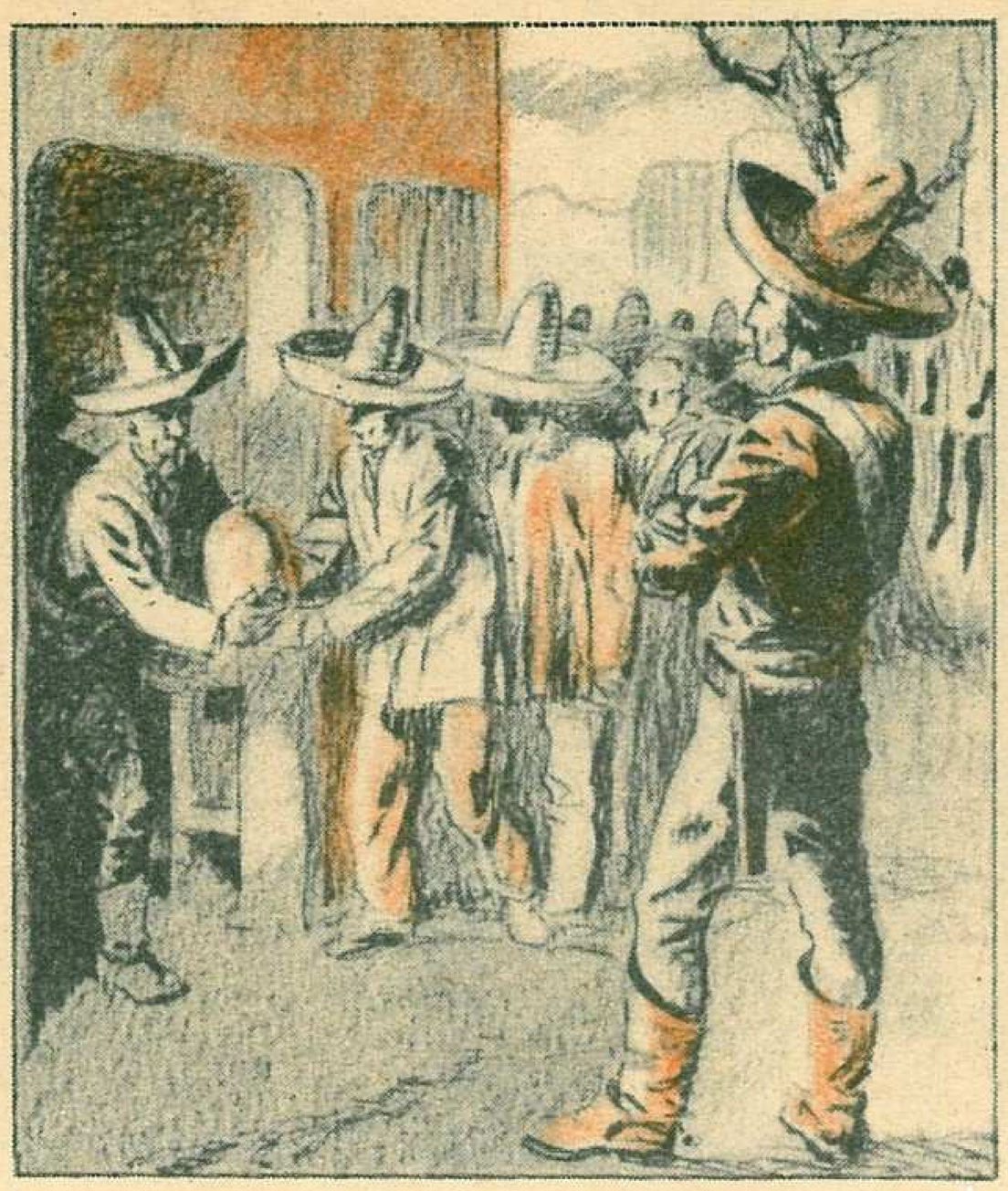

Az elfoglalt városban Villa törvényt ült a népelnyomó urak és tisztek fölött. Majd szétosztotta a szegények között a nagy raktárak árukészletét.

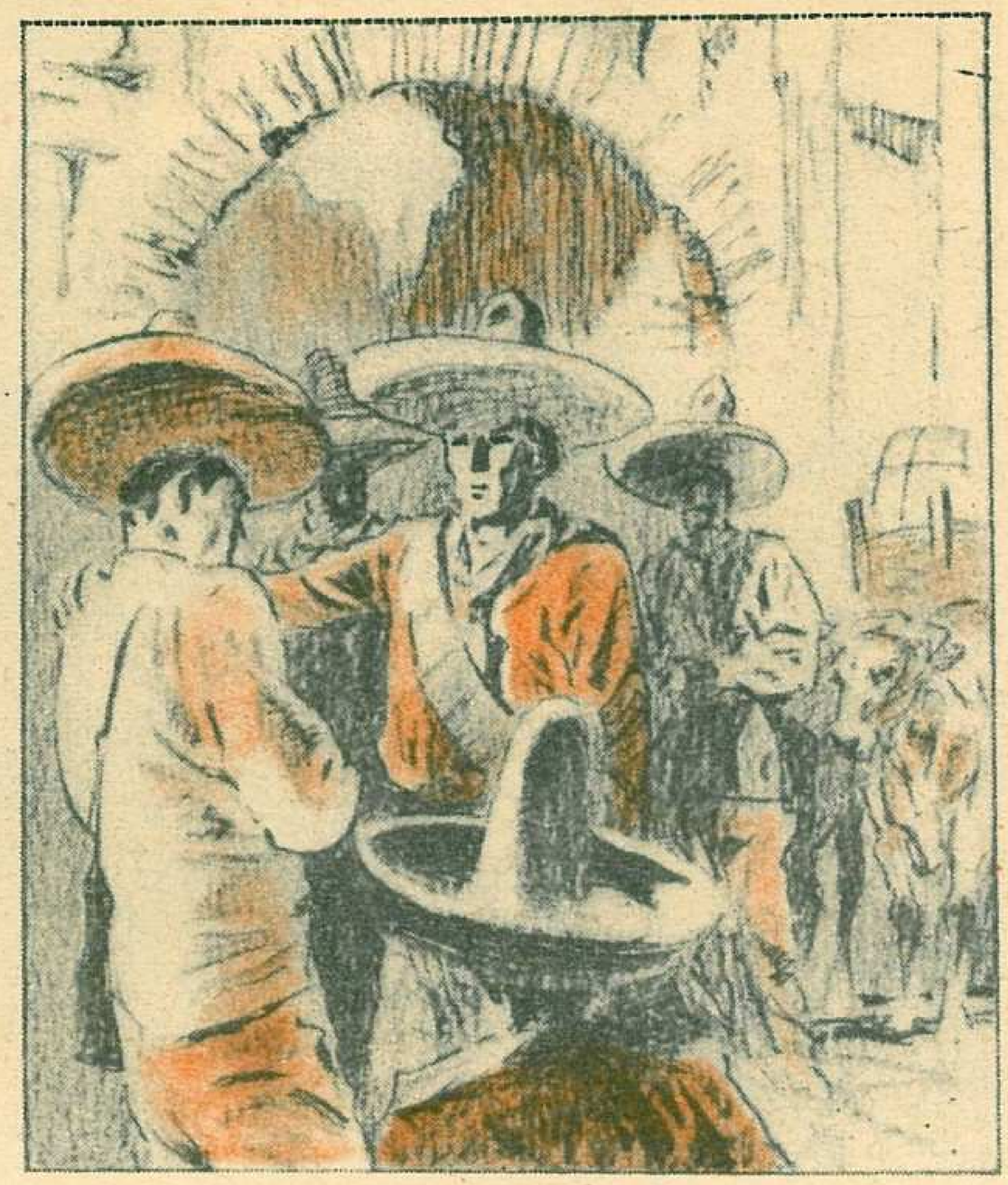

Bányászok keresték fel Villát. „Végy fel minket csapatodba. Tudjuk jól: a népért harcolsz. Mi segítünk. Elhoztuk a bányából a dinamitot."

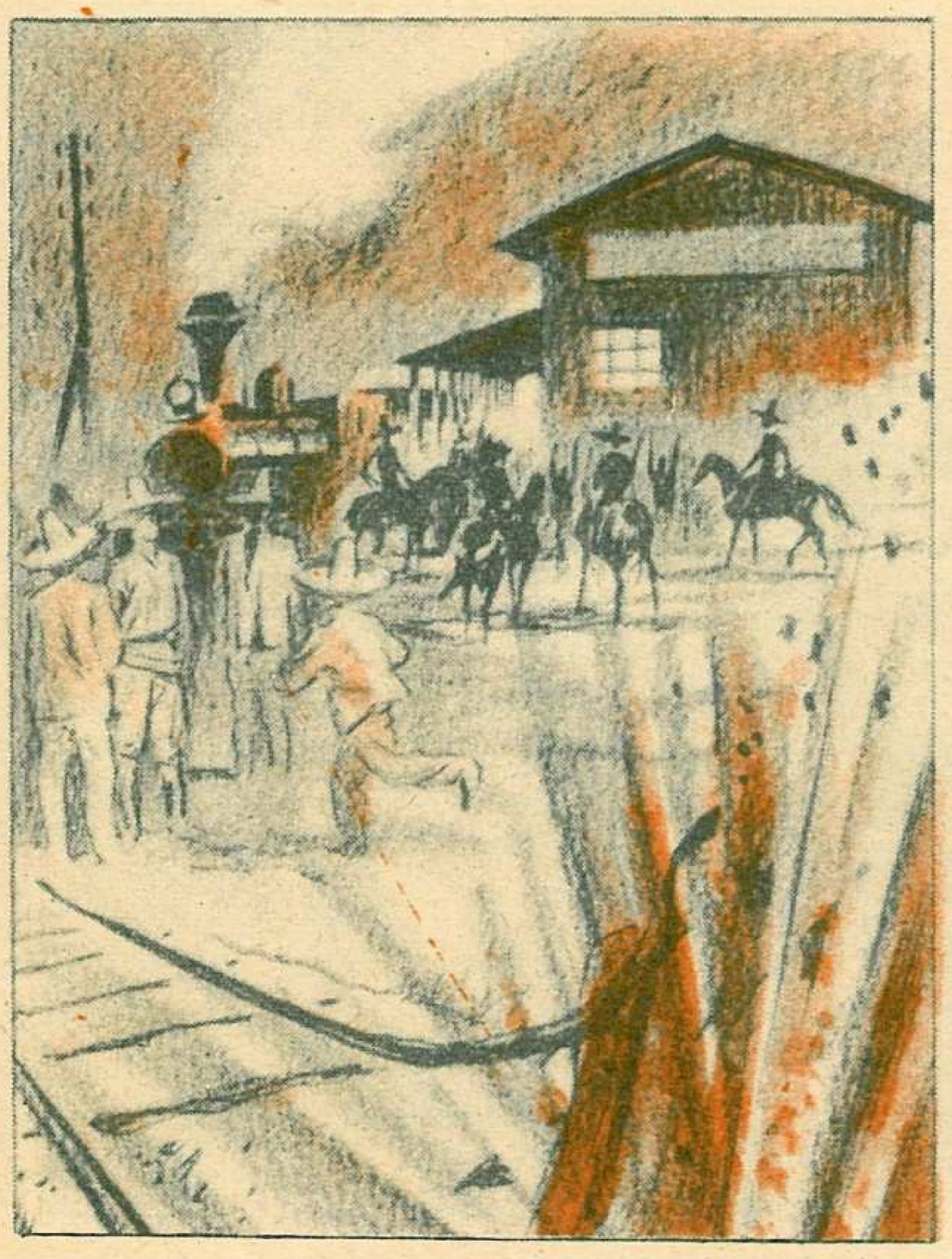

És amikor Villa lovascsapata élén szétverte Észak-Mexikó vasúti gócpontjának helyőrségét, mindjárt hasznát is vehette a bányászoknak és a dinamitnak.

„Elvágtuk a vasútvonalat, nem támadhatnak hátba" jelenti a hadiszállásra érkező Villa. „Akkor megkezdhetjük Ciudad Juarez ostromát" bólintott Madero.

Orezcónak, a forradalmi sereg fővezérének parancsára a felkelők már hetekkel azelőtt beásták magukat az ostromlott város körül. Villának azonban nem ízlett a tétlenség.

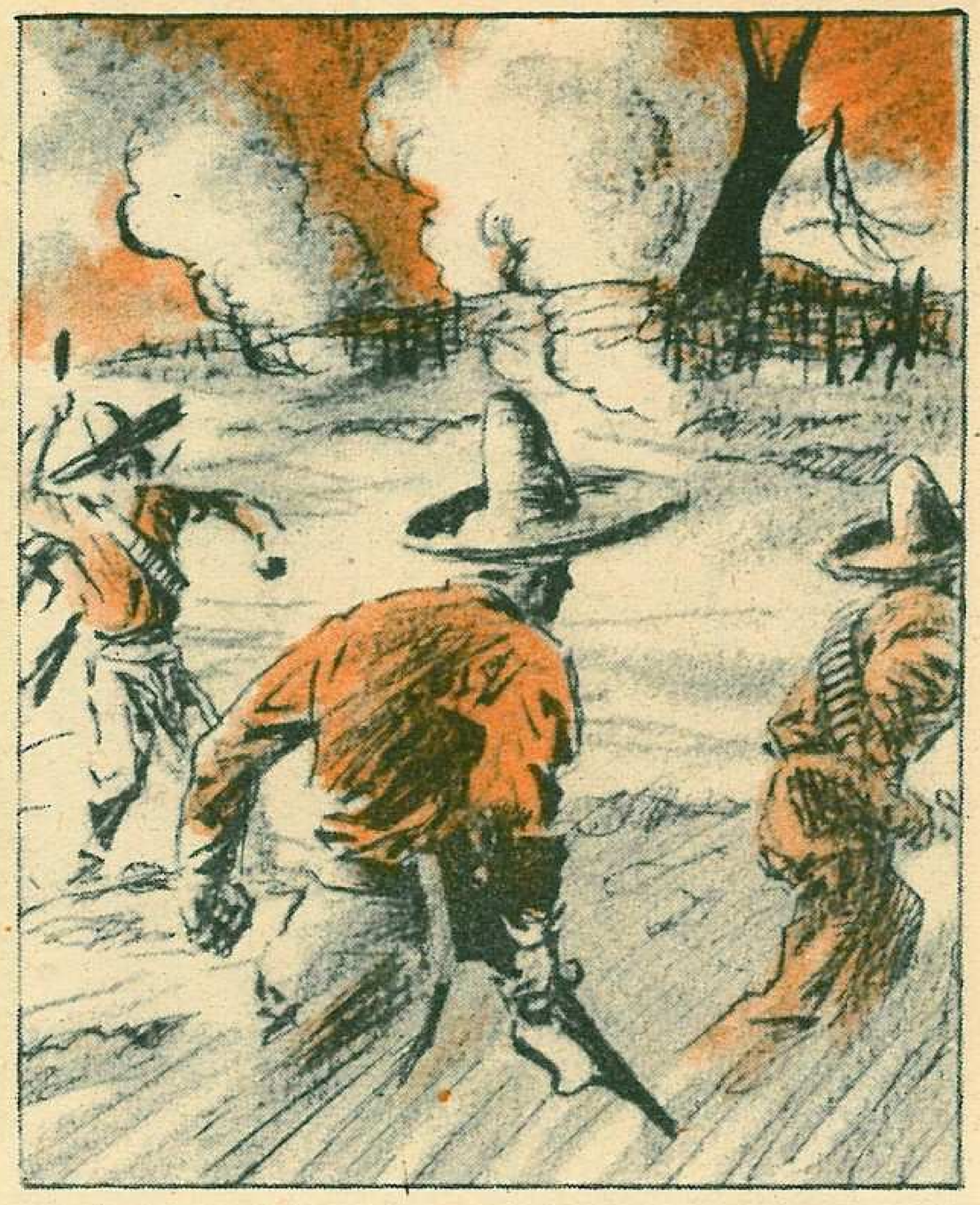

Bányászaival kézigránátokat gyártott és egy hajnalon embereivel előkúszott. Dörrenések verik fel a csendet s a rohamozók mennydörgő kiáltása: „Viva Villa!"

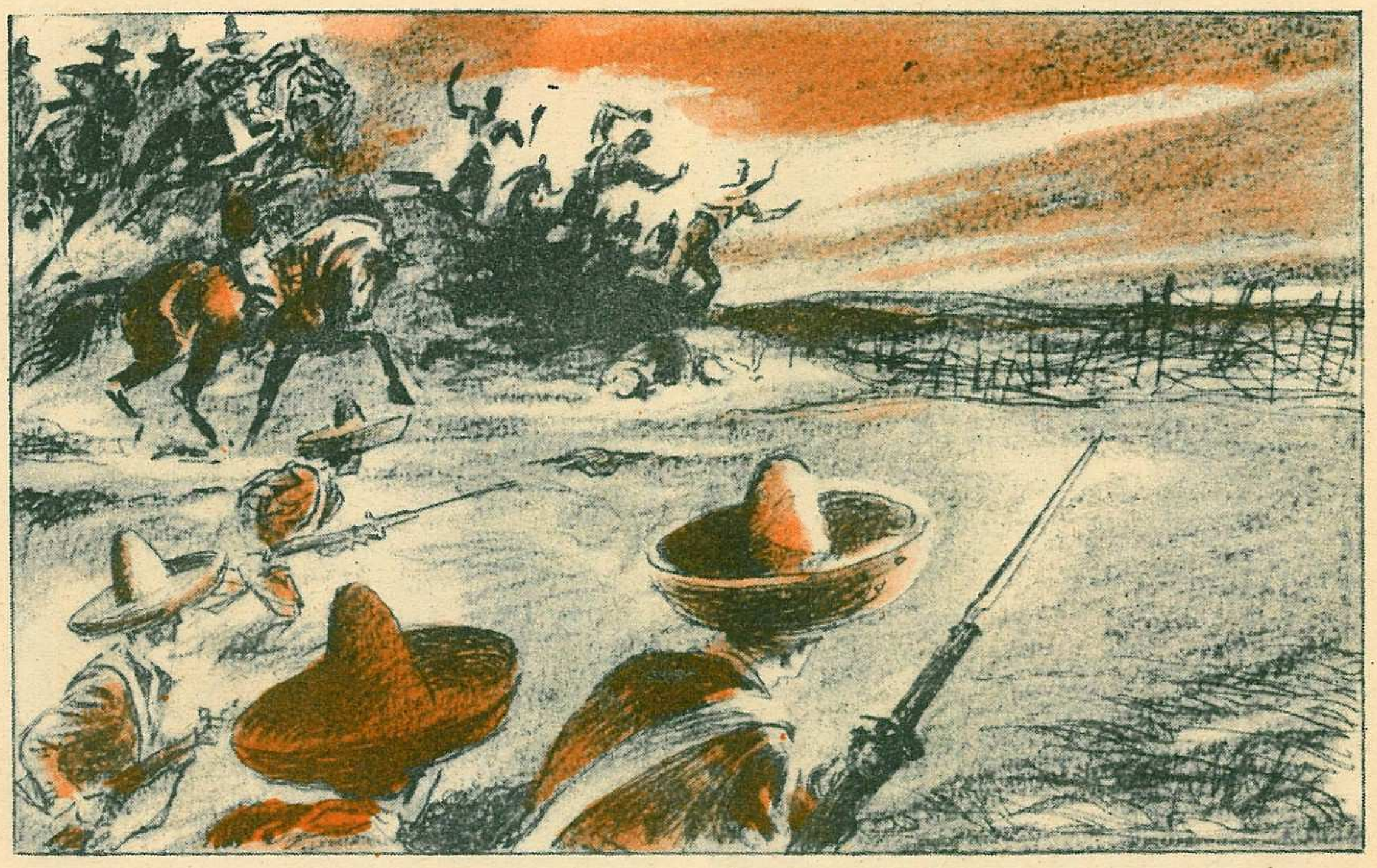

Az engedetlen Villa, lovasai élén ágyútűzben megkerülte az ellenséges hídfőt és hátulról elfoglalta a géppuskafészkeket. Áttörték az ellenség védelmi vonalát! A dühös Orezco kénytelen volt kiadni a parancsot: „Általános támadás!"

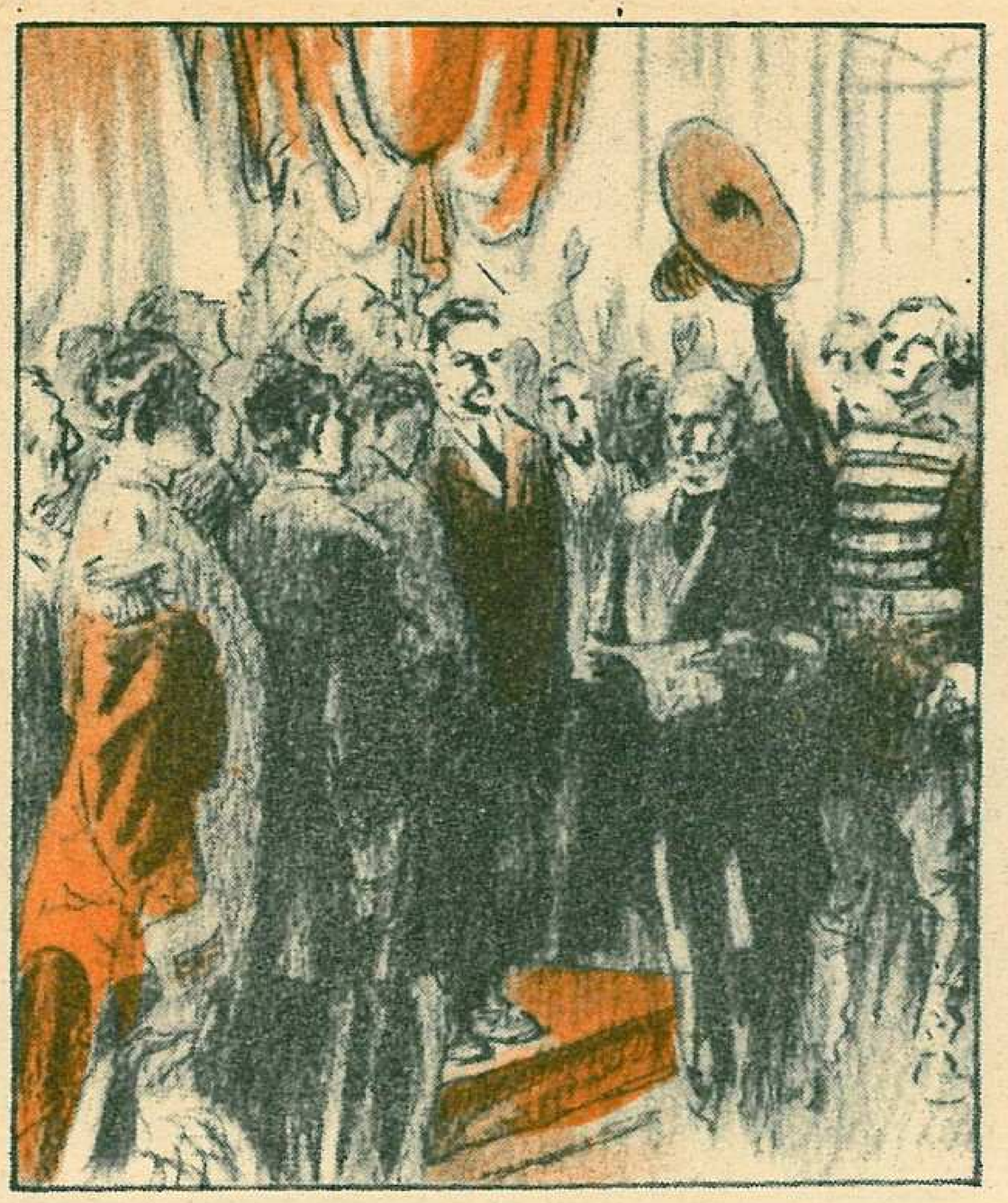

Mialatt a forradalmi sereg felszabadította Észak-Mexikót, az összeült nemzetgyűlés köztársasági elnökké választotta Maderot.

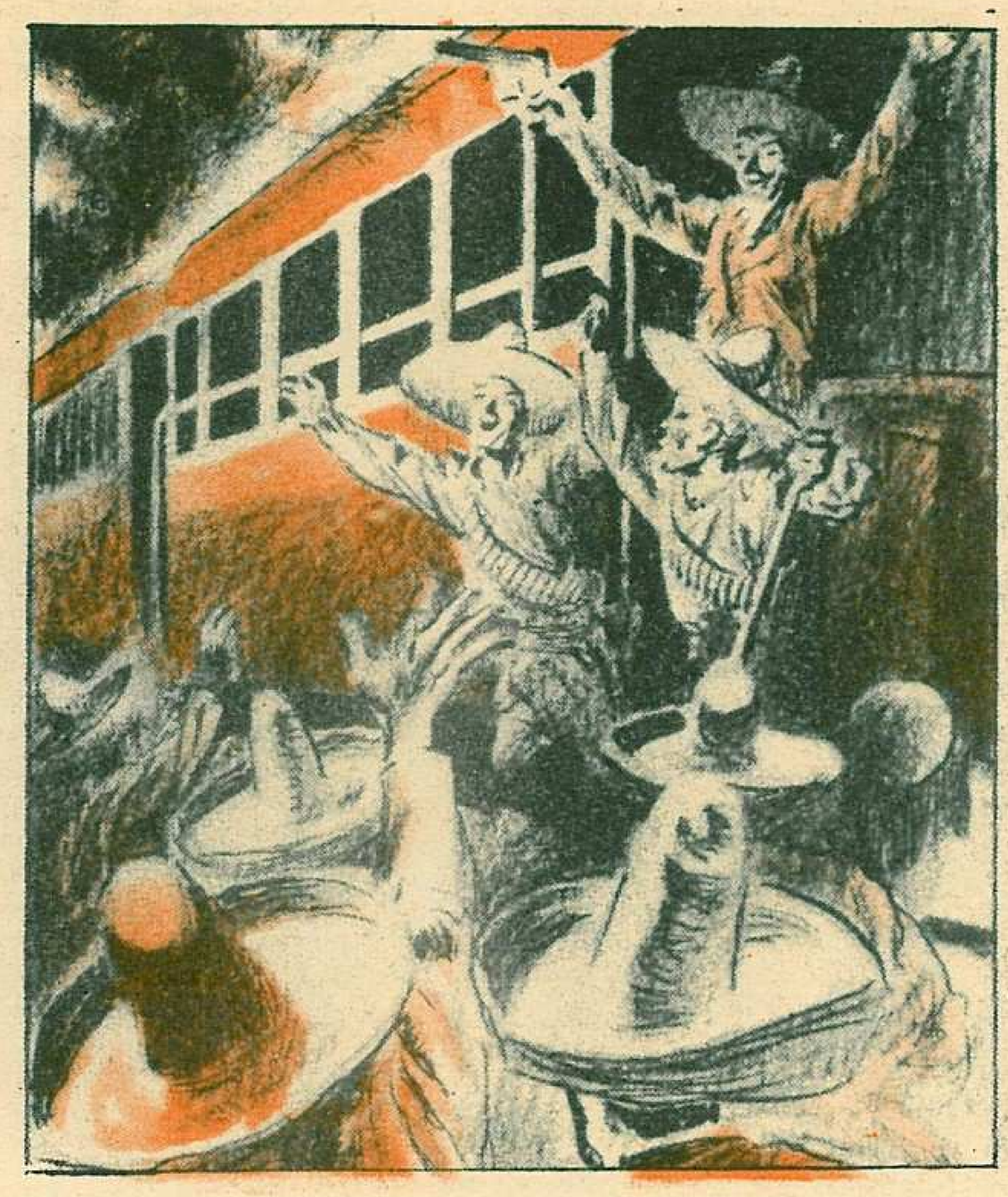

Diaz, a diktátor külföldre menekült, Madero pedig a helyreállított vasútvonalon elindult seregeivel a főváros felé.

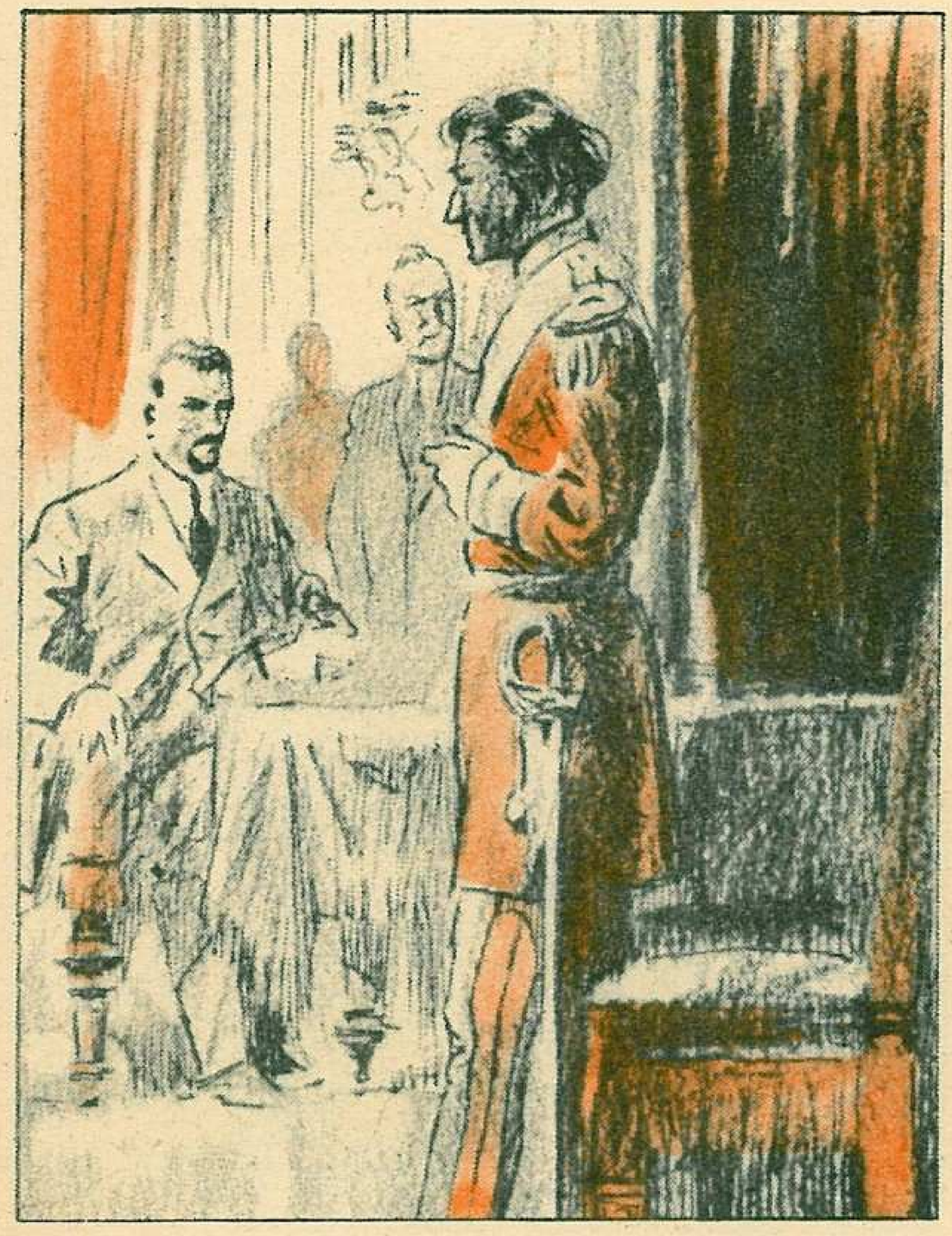

Villa „őrnagy úr" nem találja helyét a fővárosban. Elbúcsúzik Maderótól. „Visszatérek Északra. Feleségül veszem Lucitát. Itt nincs szükség rám, úgyis béke lesz."

A békesség azonban nem tartott sokáig. Egy napon Gonzales, a kormányzó, lélekszakadva rontott be Villához: „Orezco tábornok fellázadt. El akar fogatni minket!"

Villa kiáltására emberei eltorlaszolták a házat. Tűzharcban elkergették Orezco kiküldött őrjáratát. Azután valamennyien lóra kaptak.

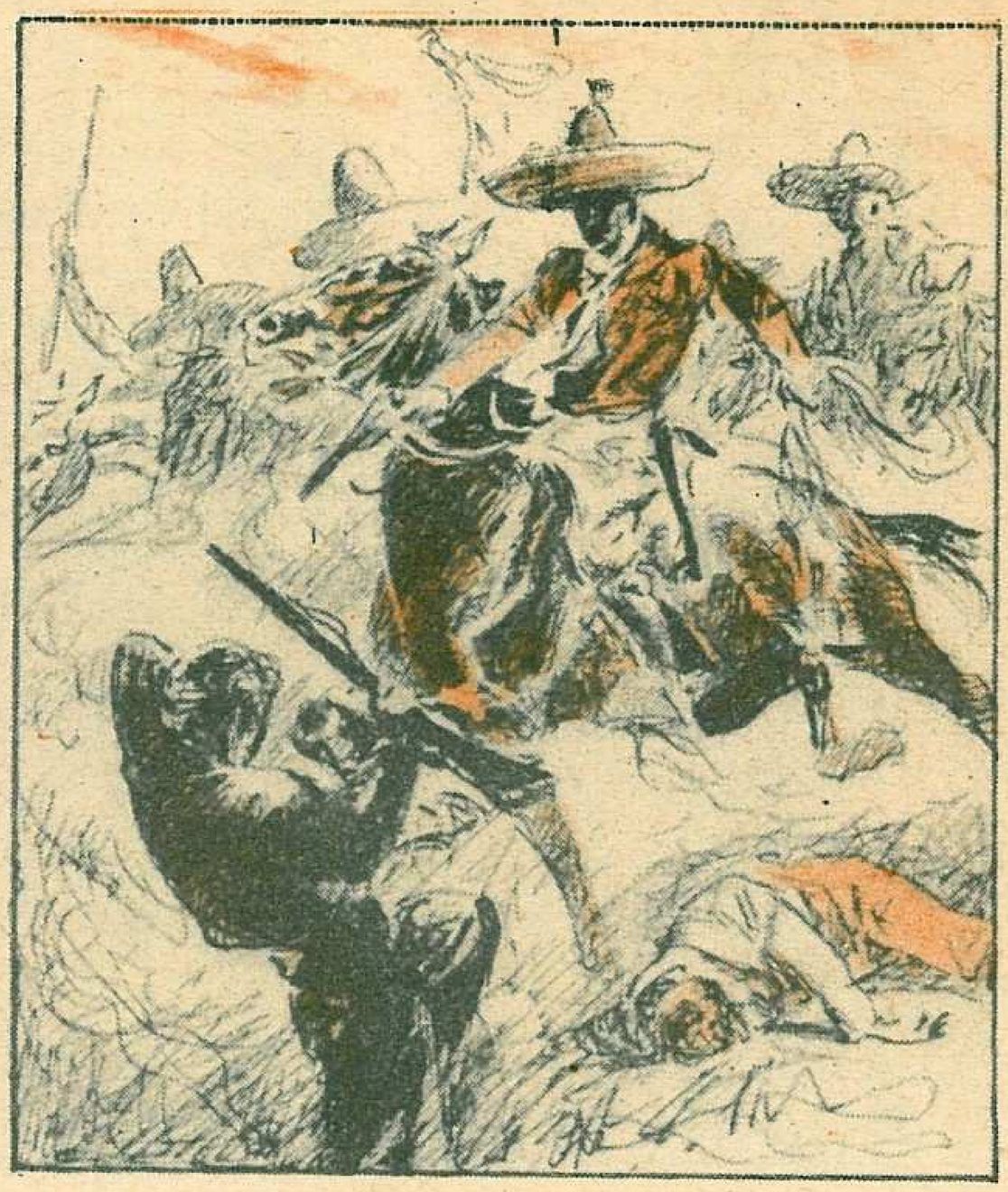

Villa a hegyekben lovascsapatot szervezett. Madero elnök tábornokká nevezte ki s ő guerilla-harcokban támadta a lázadó Orezco seregét.

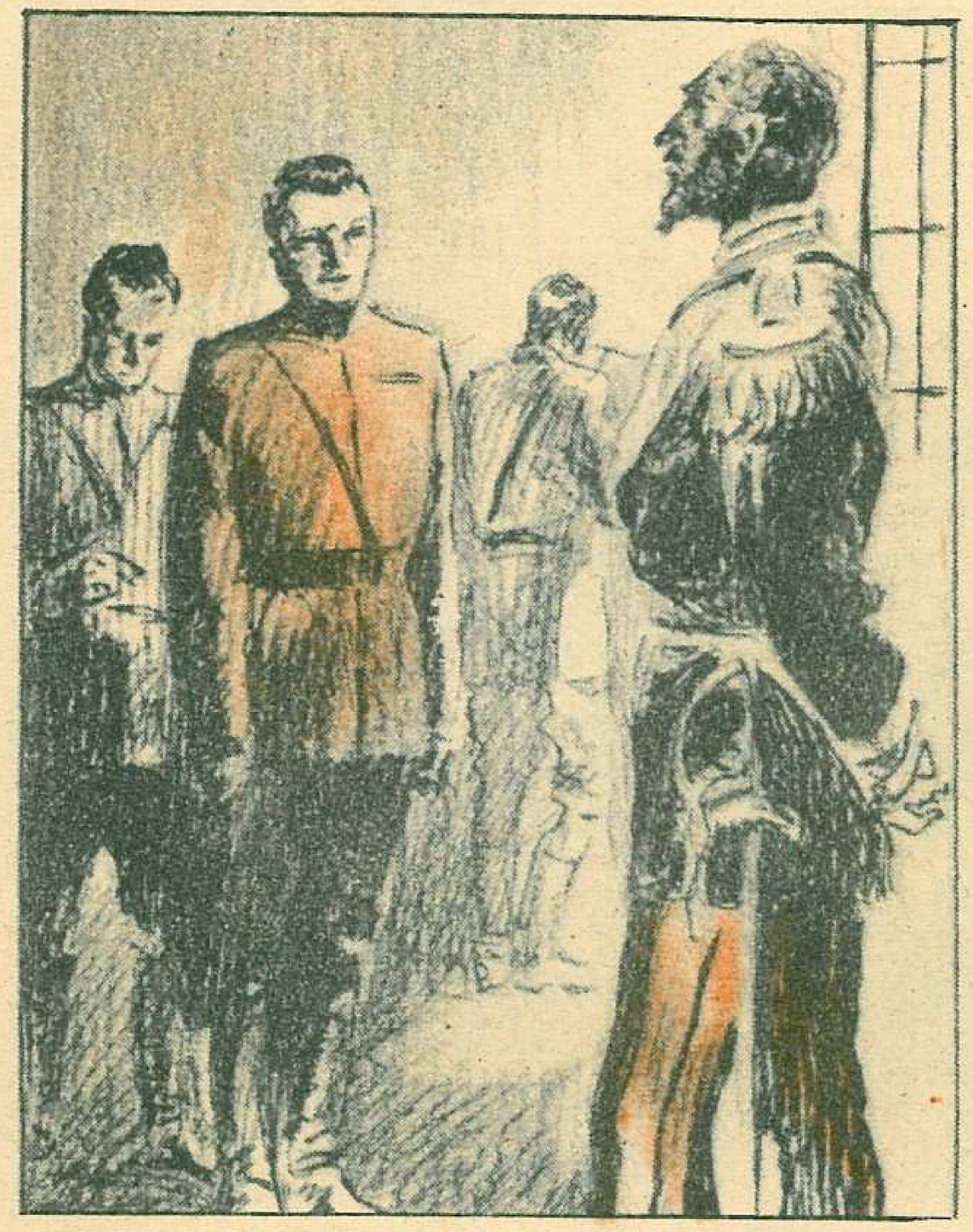

Az áruló Orezco ellen a fővárosból is megindultak a kormányhű ezredek. Az öreg Huerta, a fővezér, irigykedve hallotta Villa sikereinek hírét.

És miután Villa három napig tartó ütközetben megverte Orezcot, Huerta hamis ürüggyel letartóztatta Villát, a győztes tábornokot.

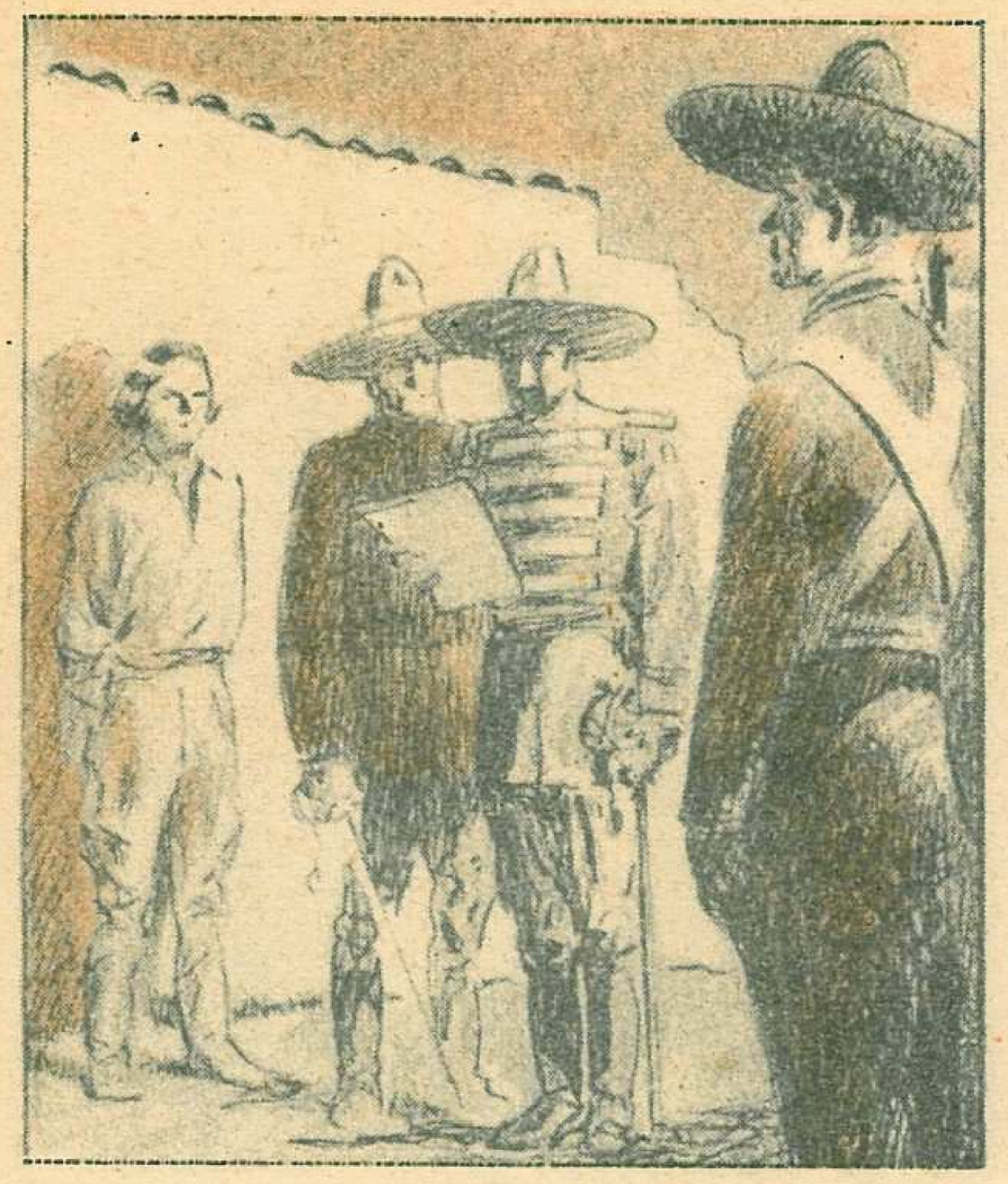

Huerta hadbírósága halálra ítélte Villát. A kivégző osztag már felállt, amikor Madero felfüggesztette a kivégzést.

Huerta a főváros börtönébe záratta Villát. Az indió-tábornok itt, a tömlöc sötét mélyén tanult meg írni-olvasni egy fogolytársától.

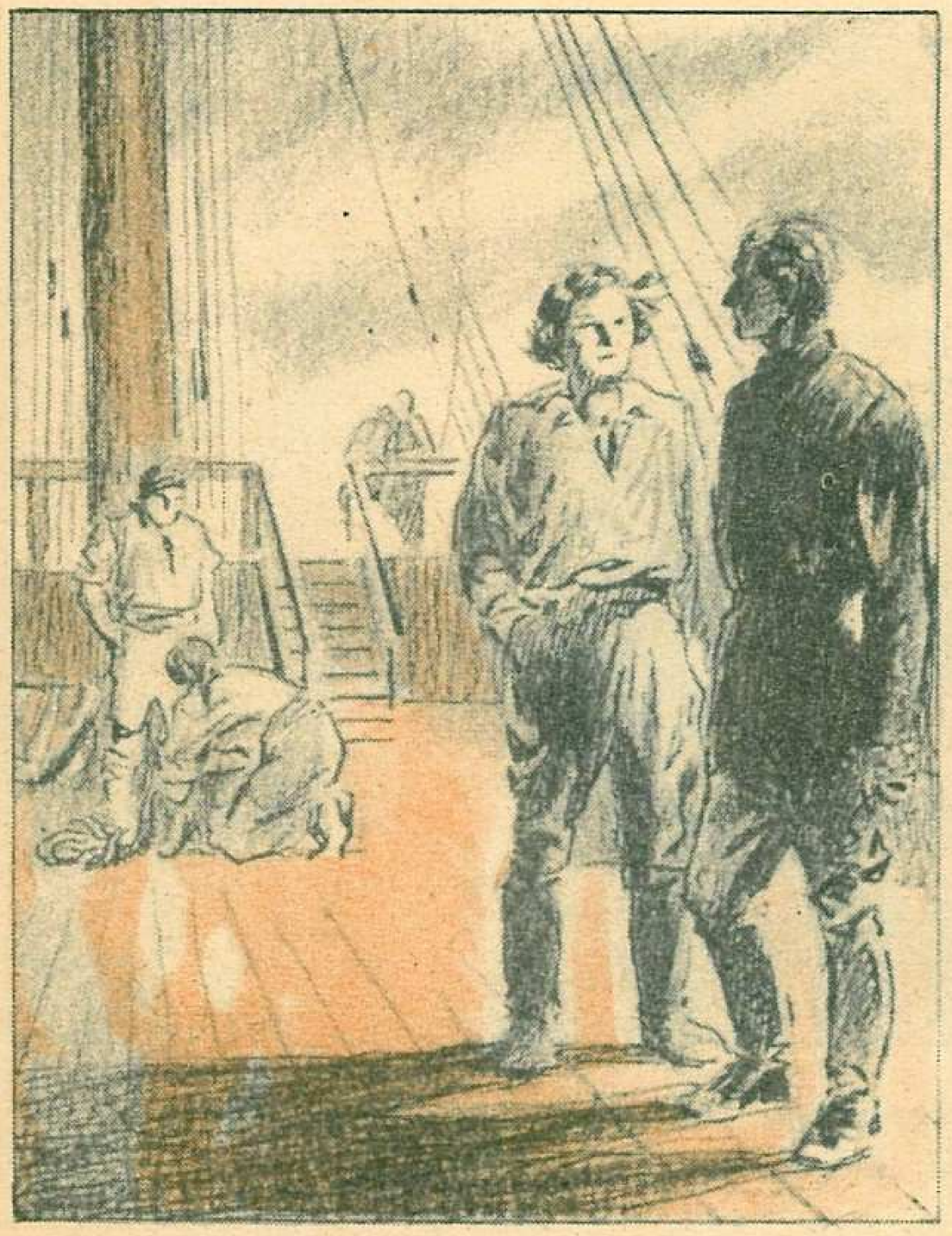

Egy nap azonban Villa szétfűrészelte börtönablakának rácsát és megszökött. Hajón külföldre menekült. Itt érte a hír, hogy az álnok Huerta meggyilkoltatta Maderót.

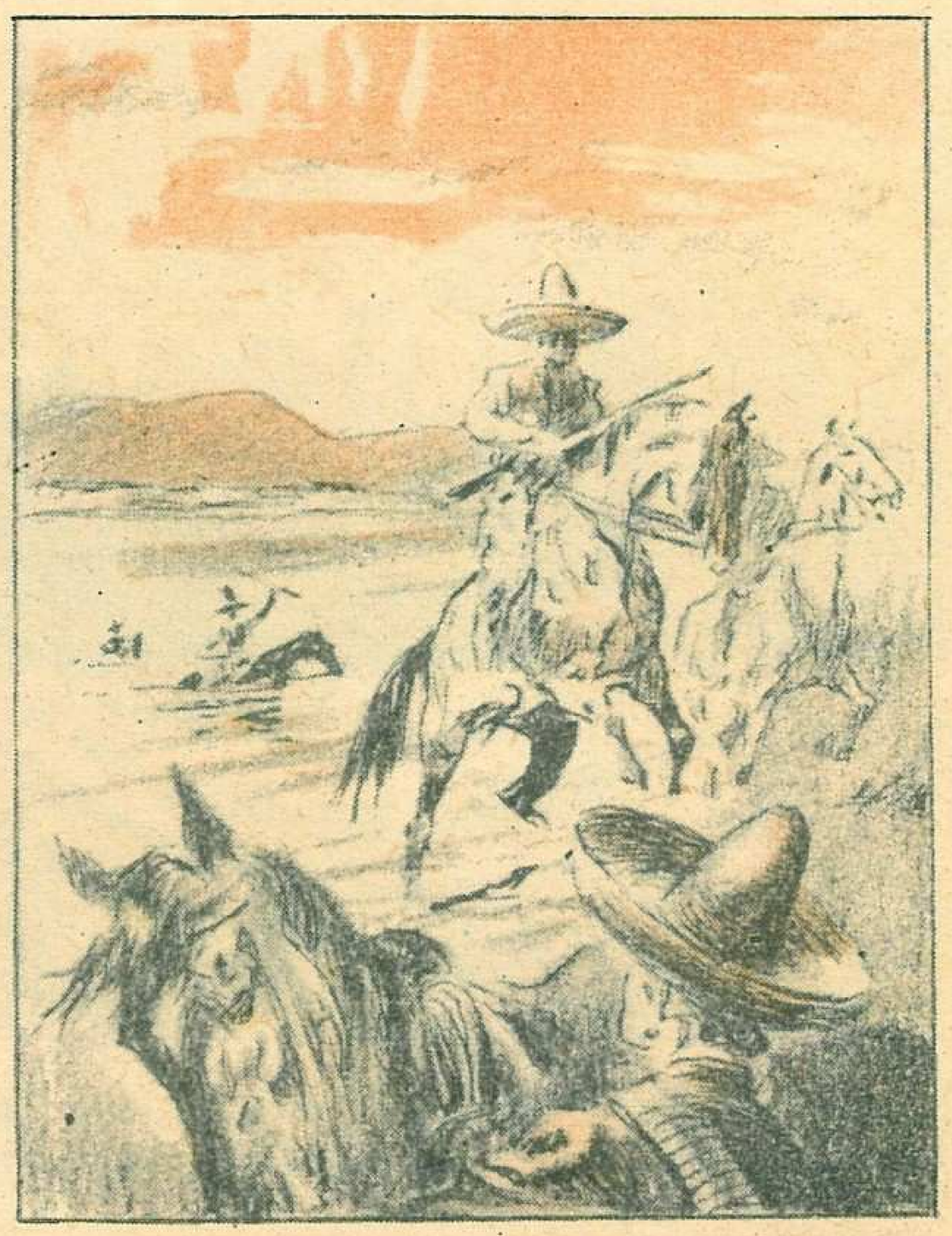

1913. március 10-én Villa nyolc lovassal átlépte a határt, hogy bosszút álljon Huertán és kivívja népe szabadságát. „Viva Villa" visszhangozta Észak-Mexikó.

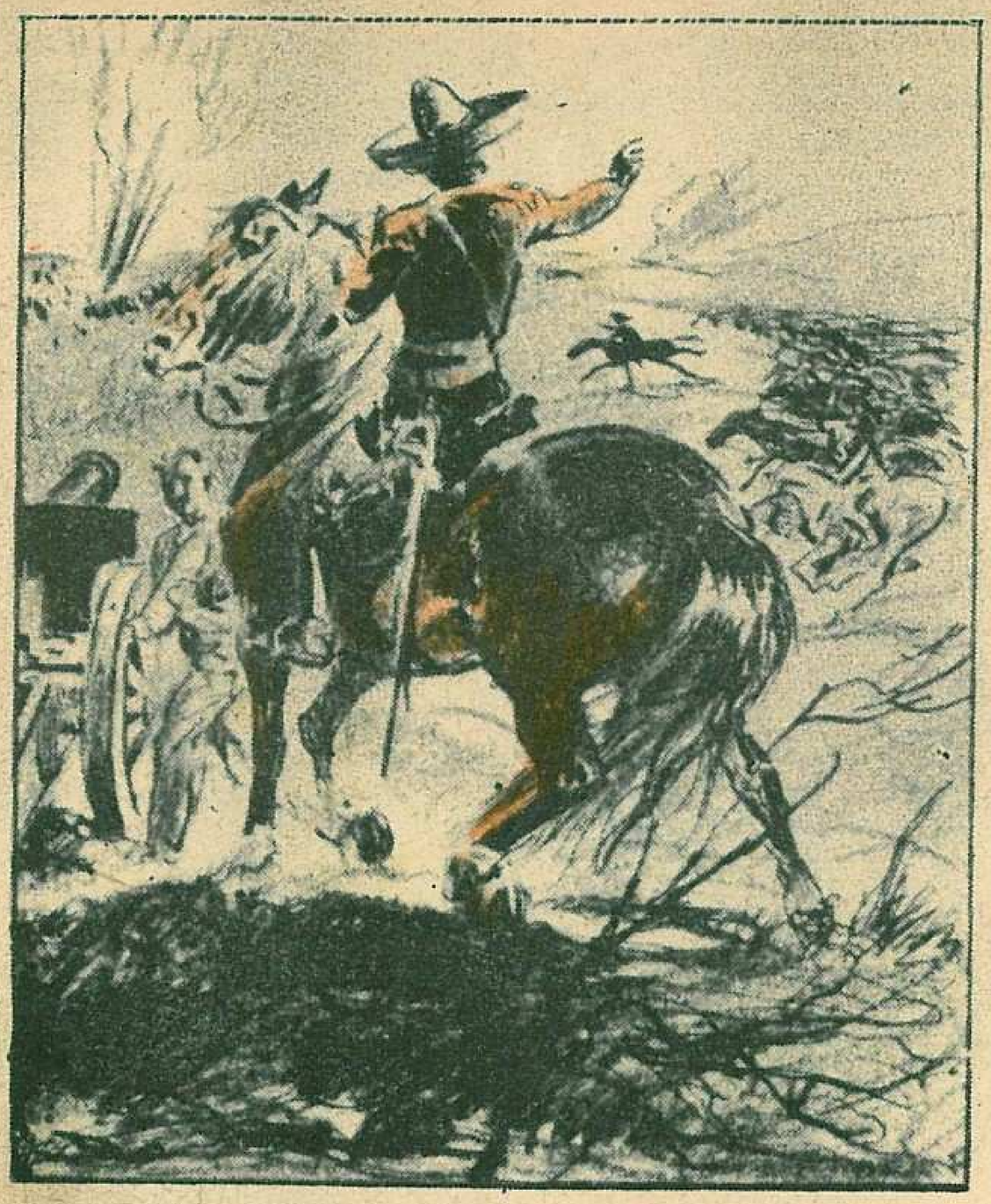

Villa sohasem vezetett ekkora sereget. De most megmutatta, hogy guerilla-vezérből igazi hadvezér lett. Huerta seregei megverten menekültek.

És Villa diadalmas hadvezérként vonult be a fővárosba. A felszabadult nép ujjongva éljenzi hős fiát: Pancho Villát, a leendő köztársasági elnököt.

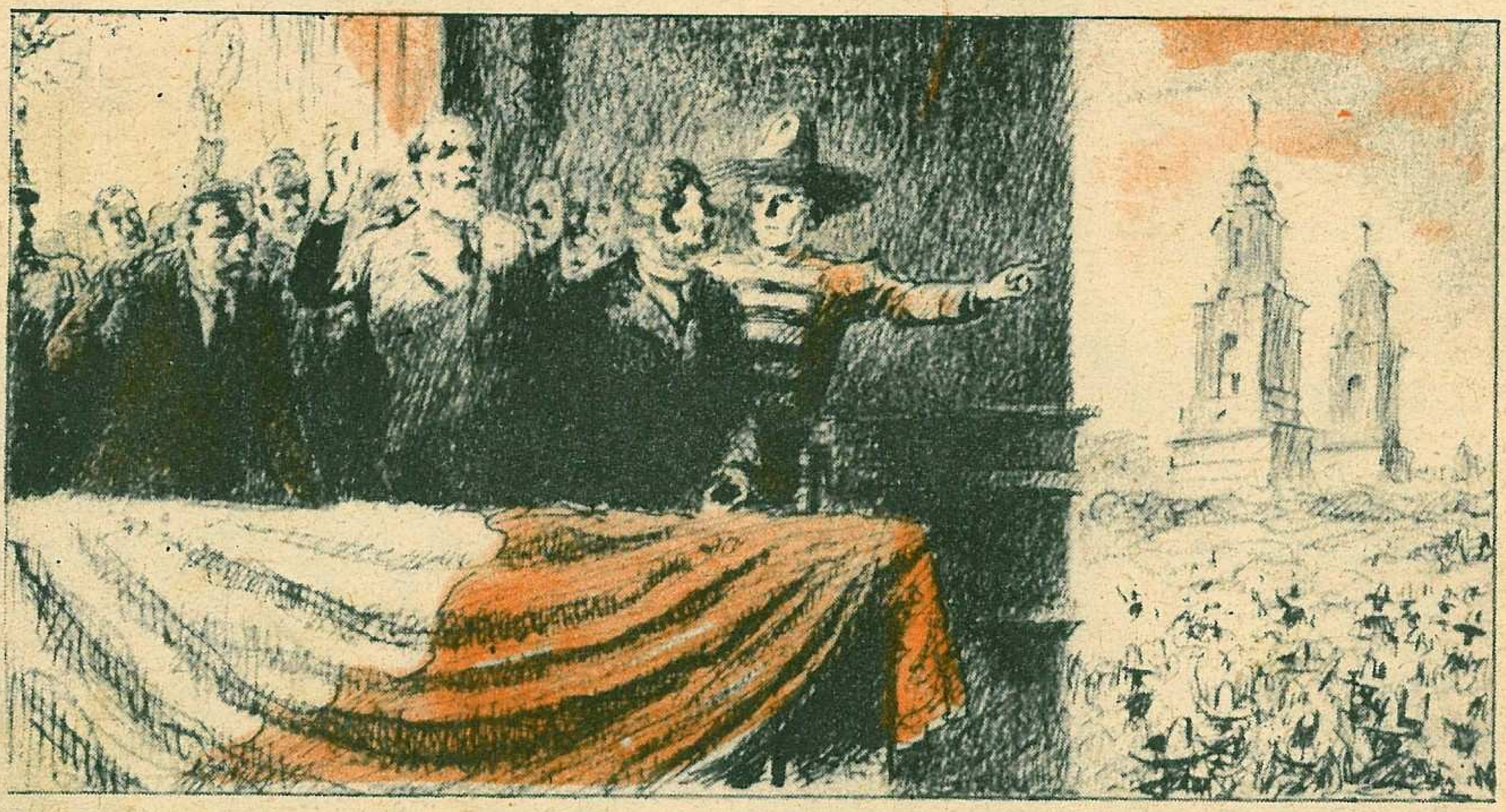

„Nem akarok elnök lenni" mondta Villa Carranzának. „Kormányozza tanult, ember az országot. Én pedig majd vigyázok, hogy senki meg ne próbálja elfojtani a szabadságot."

© MURÁNYI KOVÁCS ENDRE 1956

Sz. 16. A kiadásért felel az Ifjúsági Könyvkiadó igazgatója Budapest 1956
Szerkeszti: Gelléri A. Felelős szerkesztő: Janikovszky Béláné. Képszerk.: Bedő I. Műszaki vezető: Gortvai T.
40 000 példány, 1 (A/5) ív, MNOSZ 5601-54 Budapesti Szikra Nyomda. F. v.: Lengyel Lajos igazgató